

Od 1. nov. dalje naročnina mesečno 30 din, za inozemstvo 50 din — nedeljska izdaja celoletno 96 din, za inozemstvo 120 din.

Uredništvo: Kopitarjeva ul. 6/III. Tel. 40-01 do 40-03

SLOVENE

Cek. rač.: Ljubljana št. 10.650 za naročnino in št. 10.349 za inserate.

Uprava: Kopitarjeva ulica 6 Tel. 40-01 do 40-05

Podruž.: Maribor, Celje, Ptuj, Jesenice, Kranj, Novo mesto, Trbovlje.

Usoda Alzacije in Lorene

Takoimenovani srednji vek ni poznal narodnega vprašanja v današnjem smislu. Kulturno opredelitev narodov so odločali poleg nezavesnega nacionalnega nagona, ki ni bil odločujoči politični princip državnega življenja, pripadnost k temu ali onemu oželnemu gospodarju, vera in ljudska tradicija pa seveda tudi geopolitične osobitosti življenjskega prostora. Tako so si mogli tudi ljudje različnega jezika in krvi ustanoviti politično sožitje, v katerem ni bilo usodnih trenj, in take tvorbe so se še do danes ohranile v nekaterih federacijah; v Evropi na primer v Švicarski.

Med dežele, ki so živele v takem okolju in so oblikovale poseben tip ljudstva, spada tudi Alzacija in Lorena ali Lotaringija, če rabimo nemško ime. V tem malem pasu ozemlja, ki je stisnjeno med gorajim tokom Rena na vzhodu in hribovjem Vogezov na zapadu, živi danes skoraj dva milijona prebivalstva, ki v resnici ni ne nemško ne francosko v polnem pomenu, govori pa deloma nemški, deloma francoski jezik ali pa oboje jezika in se vsi med seboj, izjemno inteligentno plast, izvrstno razumejo. Ob meji s Francijo, to je pretežno v bivšem srednjeveškem lotrinskem vojvodstvu, ki je bila habsburška dedna dežela, prevladuje francoski element, vzdolž Rena v krajih na njega levem bregu pa nemški; v sredini govori del prebivalstva nemški, drugi del pa francoski. Dežela je bogata in ima tako visoko razvito poljedelstvo kakor industrijo, in veliko hidroelektrične sile. Podnebje je jako milo in je mesto Kolmar bilo, oziroma je najbolj topla točka na vsem nemškem prostoru.

Ta dežela je bila od nekdaj nekaj most med francoskim in nemškim elementom in je bila razdeljena v celo vrsto malih kneževin, vojvodstev in grofov, ki so vse pripadale k rimskemu cesarstvu nemške nacije. Šele ob koncu 16. in v začetku 17. stoletja je postala predmet spora med nemškim cesarstvom in francoskimi kralji, in politiki največjega državnika tistega časa, kardinala Richelieuja, je uspelo, da je po 30-letni vojni v westfalskem miru 1648 Alzacija pripadla Franciji. Strasbourg, kulturno središče dežele, je francoska vojska zavzela in zasedla šele leta 1681. Loreno ali Lotaringijo pa so habsburški vladarji odstopili Franciji šele pred 200 leti, za kar so dobili v zameno veliko kneževino Toskano. Bogata dežela je pač mikala vse sosedje, ki so se za njo pulli skozi vsa stoletja.

Značilno in zanimivo je, da niti Francija niti njen nemški sosed nista mogla in znala zadovoljiti prebivalstva, ki se ni dalo nobenemu gospodarju, oziroma vladajočemu narodu nikoli prav priličiti in je po svojem značaju močno podobno Švicarjem, to je, kljub temu, da je neprestano menjalo v raznih knezih in grofih svoje gospodarje, silno svobodoljubno, se vztrajno drži svoje osobitosti, je globoko verno in dasi je v svojih običajih čisto konservativno, politično skrajno demokratične miselnosti. Francoski kralji so pustili Alzačanom in Lorencem, kar se tiče jezika, občinske in deželne avtonomije ter posebnih krajevnih in stanovskih pravic, da so živeli svobodno dalje kakor njihovi predniki, francoska revolucija pa je seveda po svoji miselnosti uvedla najhujši centralizem, francoski uradni in sodni jezik ter delitev dežele v tri departemente. Pod vplivom idej francoske revolucije se je najprej bogato meščanstvo, potem pa polagoma tudi srednji sloji, bolj in bolj približalo francoskemu duhovnemu življenju, preprosto ljudstvo pa se je držalo svojega, in kar je bilo v množici nemškega, je več ali manj nemško ostalo. Odslej se francoski jezik in kultura neprestano borita za dušo alzaškega ljudstva, kakaj Lorena je bila od nekdaj po jeziku in tudi po kulturi močno francoska.

Po porazu leta 1870-71 je Francija morala nemški državi odstopiti vso Alzacijo in Loreno. Takratni nemški cesarski režim je iz treh departementov ustvaril upravno čisto enotno alzaško-lotrinsko deželo, kar je seveda pospeševalo prizadevanje, da bi se dežela priključila tudi nemškemu jezikovnemu in kulturnemu krogu, kolikor to ni bila. Vendar pa je takratni nemški režim tudi v nemško govorečem delu prebivalstva izrazil hudo reakcijo, ker se je upravljal dežela bolj po strateških vidikih kot obmejna straža proti Franciji, ki so jo uvrstili v zvezo nemških držav kot poseben »Reichsland« (podobno kakor je bila avstrijski monarhiji priključena Bosna), dočim so Alzačani in Lorenci zahtevali svojo samoupravo. Povrh tega je začel Bismarck svojo protikatoliško politiko izvajati tudi v globoko katoliški alzaški deželi, zaradi česar je vse prebivalstvo stopilo v odločno opozicijo. Šele ko je protikatoliška politika takratnega rajha doživela polom in se je ob industrializaciji Nemčije širilo gospodarsko blagostanje tudi v to provinco, je opozicija proti Nemčiji precej ponesla, zlasti ko je dobila dežela močno katoliško stranko, ki je zastopala Alzacijo in Loreno v nemškem parlamentu. Seveda je dežela to zastopstvo dobila zelo pozno, namreč šele leta 1911. Vendar pa Alzacija in Lorena nikakor nista bili resnično pomirjeni, ker zraven močne kulturne propagande francoskega elementa se je ustvarila tudi stranka, ki je bila za posebno alzaško državo, in procesi zoper alzaške iredentiste so položaj le še bolj poslabšali. Z drugimi nemškimi zveznimi državami in deželami enakopravna edinica Alzacija in Lorena ni postala, in tako jo je zajela prva svetovna vojna.

Verzajska pogodba je Alzacijo in Loreno zopet »končno in za vse čase« prisociila Franciji, čije prvo delo je bilo, da je deželo spet razdelila v departemente Haut-Rhin, Bas-Rhin in Moselles. Francoski jezik je postal tudi za nemški del edini deželni jezik in nemščina se je poučevala kot tuj jezik, kar je seveda nemško govoreči del prebivalstva hudo vznemirjalo. Tudi proti Franciji se je dežela borila za avtonomijo, katere pa centralistična svobodomiselnost republika za nobeno ceno ni hotela dovoliti. Začeli so se zopet procesi proti avto-

Grof Csaky - gost Jugoslavije

Jugoslovanska prestolnica je madžarskemu državniku pripravila izredno slovesen in nad vse prisrčen sprejem

Danes bo podpis pogodbe o večnem prijateljstvu

Belgrad, 11. decembra. AA. Grof Štefan Csaky, zunanji minister Madžarske, in grofica Csaky sta se davi ob devetih pripeljala na železniško postajo v Belgrad. Nekaj trenutkov pred prihodom vlaka so bile vse osebnosti, ki so prišle, da sprejmejo madžarskega zunanjega ministra, zbrane na peronu železniške postaje. Zunanji minister Aleksander Cincar Marković in njegova gospa sta prispela malo pred samim prihodom vlaka, s katerim so se pripeljali madžarski gosti.

Sprejem gostov

Prihod vlaka na postajo je pozdravilo sviranje madžarske nacionalne himne. Svirala jo je godba drugega pehotnega polka. Na peronu je pa stala v vrsti častna četa z zastavo. Pri izstopu iz vagona je madžarskega zunanjega ministra grofa Csakya in grofico pozdravil zunanji minister Cincar Marković, njegova gospa je pa grofici Csakyjevi izročila lep šopek cvetlic. Ko sta se grof Csaky in Cincar Marković prisrčno rokovala, sta v spremstvu armadnega generala, poveljnika Belgrada Milorada Petrovića obhodila častno četo. Ta čas je godba svirala himni obeh držav. Zunanji minister Cincar Marković je v spremstvu madžarskega belgradskega poslanika barona Bakasa-Besenjeja in jugoslovanskega pektanskega poslanika Svetozarja Rašića krenil s svojim gostom v dvorno čakalnico, kjer se je vršilo predstavljanje osebnosti, ki so prišle pozdravljati madžarskega zunanjega ministra. Tu so bili nemški poslanik Viktor v. Heeren in družbi poslaniških svetnikov dr. Gert-Peijneja in Lurtza ter letalskega atašee majorja Kreita, dalje italijanski poslanik Francesco Giorgio Mamelli z Gastonom Guidettijem, prvim tajnikom poselaništva in polkovnikom Bonfantijem, vojaškim odposlanecem, nadalje dr. Cieker, slovaški odpravnik, madžarski vojaški odposlanec polkovnik vitez de Vasvary in osebje madžarskega poselaništva, dalje višji uradniki zunanjega ministrstva: pomočnik Miloje Smiljanić, pomočnik Milivoj Pilja, pomočnik Jukić, načelnik političnega oddelka Radovan Petrović, načelnik pravnega oddelka dr. Stojković, načelnik oddelkov Lazarević in Jovanović, načelnik tiskovnega oddelka Stefanović, kabinetni šef Vukašin-Seferović, šef protokola Bukovac in njegov pomočnik Matić, dalje so bili belgrajski župan Jevrem Tomić, armadni general in poveljnik Belgrada Milorad Petrović, poveljnik dunavske divizije general Pandurović, bivši belgrajski župan in predsednik madžarsko-jugoslovanske lige Vlada Ilić, bivši minister Vojin Djuričić in druge ugledne osebnosti.

Csakyjevo spremstvo

Na državni meji je madžarskega zunanjega ministra Csakya pozdravil v imenu zunanjega ministra Cincar Markovića ministrski svetnik dr. Stefan Ciriković, ki bo ves čas Csakyjevega obiska dodeljen uglednemu madžarskemu gostu.

V spremstvu ministra Csakya so tele osebnosti: pooblaščen minister Jeno de Guczy; načelnik političnega oddelka pooblaščen minister Tibor de Bartlidi; ministrski svetnik, načelnik oddelka za mednarodne pogodbe Pal Sebastian; ministrski svetnik in šef oddelka za tisk Ulellin Revicky in osebni tajnik obmejni grof Hubert Palaviciny. Skupno z grofom Csakyjem se je pripeljalo tudi 17 madžarskih časnika, zastopnikov velikih dnevnikov in poluradne madžarske brzojavne agencije.

Po predstavljanju v dvorni čakalnici sta se grof Csaky in Cincar Marković odpravila z avtomobilom do Teokarevićeve vile, kjer bosta grof in grofica Csaky stanovala za dobo svojega obiska v Belgradu. Železniška postaja je bila bogato okrašena z madžarskimi in jugoslovanskimi zastavami, prav tako pa tudi ulice, po katerih so se vozili ugledni madžarski gosti. Zbrana množica je priredila madžarskim gostom prisrčen sprejem.

Prvi razgovor

Po krajšem počitku se je grof Csaky odpravil s svojim spremstvom v maršalov dvor, kjer se je vpisal v dvorske knjige. Takoj nato je odšel v zunanje ministrstvo, kjer je napravil prvi uradni obisk pri našem zunanjem ministru dr. Cincar Markoviću, ki je madžarskega gosta pričakoval v svojem kabinetu. Njuna razgovora sta potekala v prijetnem ozračju. Nato je grof Csaky obiskal predsednika vlade Dragišo Cvetkovića, nato pa še podpredsednika vlade dr. Mačka. Po teh sprejemih se je grof Csaky vrnil na svoje stanovanje, odkoder se je z grofico Csaky odpravil na Dedinje v Belj dvor.

nomistom, pa seveda tudi proti iredenti, ki se je nagibala k Nemčiji. Najhujše pa je delovala na Alzačane in Lorencce proticerkvena politika francoske framasonerije, ki si je na vso moč prizadevala, da vzame deželi svobodno katoliško šolo, v čemer pa ni uspela, pač pa je po nepotrebnem odtujevala Alzacijo od Francije. Tik pred drugo svetovno vojno meseca oktobra 1939 so več alzaški avtonomistov ali iredentisti zaprli in njihovega voditelja Roosa obsodili na smrt in tuji res ustrtili.

Poraz Francije v tej vojni je seveda imel tudi to posledico, da je Alzacija-Lotaringija zopet pripadla Nemčiji. Sicer je med Francijo in Nemčijo samo premirje, zaradi česar je ta dežela formalno še vedno pod francosko suvereniteto, dejansko pa pod nemško zasedbeno oblastjo; Nemčija pa je že izjavila svojo voljo, da oželo popolnoma priključi k Nemčiji. Švicarski listi, ki so nepristranski, pišejo, da sko-

Pri knezu-namestniku

Točno opoldne je grofa Csakya sprejel Nj. Vis. knez namestnik Pavle, grofico pa Nj. Vis. knežinja Olga.

Slavnostno kosilo

Na čast madžarskemu gostu je priredil slavnostno kosilo zunanji minister dr. Cincar Marković v prostorih zunanjega ministrstva. Kosila so se udeležili: grof in grofica Csaky, dr. Cincar Marković z gospo, madžarski poslanik v Belgradu Beszenyei z gospo in hčerko, 6 oseb iz Csakyjevega spremstva, pomočniki zunanjega ministra Milivoja Pilja, Miloje Smiljanić, Jukić, naš poslanik v Budimpešti Svetozar Rašić, načelnik političnega oddelka v zunanjem ministertvu Radovan Petrović z gospo, načelnik oddelka za tisk Stevanović z gospo, šef protokola g. Bukovac z gospo, kabinetni šef zunanjega ministra Vukašin Seferović z gospo, šef oddelka zunanjega ministrstva Stevan Cirković, tajnik zunanje-ga ministrstva Ivo Kovačević, tajnik zunanjega ministrstva Aleksander Zvekić, konzul v Milanu Miloš Matić, tajnik zunanjega ministrstva Janjić.

Po popoldanskem počitku so grofu Csakyju vrnili obisk v Teokarevićevo vili najprej zunanji minister dr. Cincar Marković, nato pa predsednik vlade Dragiša Cvetković, nato pa podpredsednik vlade dr. Vladko Maček.

Zvečer je bila na čast grofu Csakyju in grofici Csaky slovesna večerja na dvoru.

Današnji program

Danes bo madžarski zunanji minister obiskal madžarsko vojaško pokopališče in grob Neznanege junaka na Avali, kjer bo položil venec. Ostali čas bo porabil za razgovore z zunanjim ministrom dr. Cincar-Markovićem. Na čast grofu Csakyju bo ju-

Svileni trak, na katerega so čakali madžarski časnikaerji polnih 35 let

Ganljiva slovesnost pri sprejemu madžarskih časnikaerjev pri jugoslovanskih tovariših

Belgrad, 11. decembra. m. Z madžarskim zunanjim ministrom je dopotovala v Belgrad tudi večja skupina madžarskih časnikaerjev, ki zastopajo vse vodilne madžarske dnevnike, skupno 18 časnikaerjev. Po vpisu v dvorsko knjigo so si madžarski časnikaerji ogledali Belgrad. Obiskali so tudi šefa osrednjega tiskovnega urada Predraga Milojevića in generalnega ravnatelja agencije Avice Djordja Perića. Nato so si ogledali tudi uredniške in tiskarske prostore »Vremenac«. Na čast madžarskim gostom je opoldne priredil slovesno kosilo predsednik Novinarske zveze kralj. Jugoslavije Andra Milosavljević v prostorih letalskega krožka. Po svojem pozdravnem govoru je gosp. Andra Milosavljević izročil madžarskim časnikaerjem tudi svileni srbski trak, bogato okrašen z zlato vezeno. Madžarski časnikaerji so se namreč mudili v Belgradu pred 35 leti ob priliki kronanja pokojnega kralja Petra Osvoboditelja. Tedanje srbsko časnikaersko društvo je hotelo vrniti obisk madžarskim časnikaerjem in jim je hotelo podariti

svilen trak v srbskih narodnih barvah. Zaradi razvoja dogodkov pa ni prišlo do tega in je trak ostal pri Ivanu Pavloviću polnih 35 let ter ga je danes Andra Milosavljević izročil madžarskim časnikaerjem. Ta znak pozornosti je na vse madžarske časnikaerje napravil najgloblji vtis. V imenu madžarskih časnikaerjev je odgovoril na zdravico predsednika dr. Andra Milosavljevića predsednik madžarske časnikaerske zbornice g. dr. Mihal Kallaszvar, ki je v svojem lepem govoru poudaril, da sta madžarski in jugoslovanski narod s svojo zgodovinsko preteklostjo dokazala, da se znata boriti za svojo neodvisnost. Svoj govor je zaključil z besedami: »Živijo jugoslovanski časnikaerji!«

Šef osrednjega tiskovnega urada g. Predrag Milojević je priredil s svojo gospo na svojem stanovanju čajanko, na katero so prišli madžarski in jugoslovanski časnikaerji. Na čajanki so časnikaerji preživeli ob navzočnosti g. Milojevića in njegove gospe par prijetnih ur.

Turške ugotovitve o Csakyjevem obisku v Belgradu

Carigrad, 11. dec. t. Ass. Press: V diplomatskih krogih menijo, da je obisk grofa Csakya v Belgradu začetek večjega diplomatskega delovanja na jugovzhodu Evrope. Na poučenih turških meslih izjavljajo o tem obisku, da ni v nikakršni zvezi z načrti osišeča ali trozvezje, marveč, da je to ločen, samostojen dogodek v okviru jugoslovansko-madžarskih teženj, da prispeva k pomirjenju južnovzhodne Evrope, in da bi bilo pogrešno spravljati ga v okvir dogodkov, ki mu ni namenjen. Velesili osišeča tudi nista nikdar trdili, kakor je to hotela razbohnati neka propaganda, da hočeta s prijateljskim paktom med Madžarsko in Jugoslavijo slednje spraviti v posredno zvezo z osišečem pač pa odobravata samostojne težnje Madžarske in Jugoslavije, da uredita medsebojne odnose, kar bo prišlo prav vsemu Podonavju in vsemu Balkanu.

Glede Bolgarije menijo tukaj, da so trije zaporedni obiski sovjetskega diplomata pri kralju

Borisi imeli namen obvestiti bolgarskega vladarja, da se Sovjetska Rusija popolnoma sklada z nasveti, ki jih je Boris dobil od Hitlerja v Berchtesgadenu, da sedaj ni čas za to, da bi Bolgarija sejala vznemirjenje in da naj ne dela težav s tem, da bi dražila sosedo. Bolgarija je že odpuštila domov veliko število svojih vojakov in je po nemških in sovjetskih nasvetih pokazala voljo, da se pogovarja s Turčijo o morebitnem medsebojnem sporazumu.

V sedanjem trenutku so tudi nemški in sovjetski vplivi v Turčiji zelo močni v tem smislu, naj Turčija pokliče iz Trakije svoje oborožene sile kot dokaz za to, da nima napadalnih namenov na Bolgarijo. Turčija znenkrat teh nasvetov ni sprejela in se razvijajo nadaljna pogajanja za pogoje, pod katerimi bi Turčija to storila.

Turčija ne bo demobilizirala

Ankara, 11. dec. b. Zaradi novega razvoja dogodkov v Afriki je Turčija sklenila, da bo še naprej obdržala pod orožjem veliko število vojaštva, ker smatra to za najboljšo jamstvo proti kakršnimukoli iznenadenju.

Singapore, 11. dec. t. AFI. General de Gaulle je imenoval svojega zastopnika v Singapuru, ki bo zastopal interese svobodne Francije na Daljnem vzhodu. To je Guy de Schompré, ki je bil doedaj konzul Francije v Tjencinu.

Zagrebska vremenska napoved: Oblačno in padavine.

Zemunska vremenska napoved: Pretežno oblačno v vsej državi. Ponekod dež, v gorah pa sneg. Veter izpremenljive jakosti pretežno južne in jugozahodne smeri. Toplota bo v severozahodnih krajih padla, drugod pa narasla.

Politični zapiski

Posvet o SUZORju

Belgrajsko »Vreme« prinaša iz Zagreba poročilo o bivanju ministra socialne politike v Zagrebu, kjer se je dalj časa pogovarjal z banom. List pripoveduje: »V prvi vrsti sta se pogovarjala o vprašanju razdelitve SUZOR-ja, ki jo zahtevajo vsi zagrebški gospodarski činilci. Zaradi tega je bila te dni v Zagrebu konferenca, ki ji je predsedoval šef oddelka za socialno politiko na banski upravi g. dr. Josip Rasuhin. Te konference so se udeležili vsi komisarji SUZOR-ja. Ker se niso sporazumeli, kako naj bi se izvedla delitev, sta bila te dni v Zagrebu konferenca in narodnega zdravja predložena dva predloga, ki bo o njih sklepala gospodarsko-financijski odbor ministrov. Ko bo omenjeni ministri odobrili predloge, bodo poslani vladi v končno odločitev.«

Predlogi, kako razdeliti SUZOR

Zagrebski »Hrvatski dnevnik« poroča: »Sklicana je seja ministrskega odbora, ki je bil letos ustanovljen z namenom, da prepreči vprašanje delitve SUZOR-ja, ki je zdaj stopila v odločilno fazo. O delitvi SUZOR-ja je več predlogov, ki se dajo v kratkem strniti v dve načeli, ali stališči. Po enem načelu naj bi se razdelilo zavarovanje za bolezen, medtem ko bi rentno zavarovanje ostalo skupno. Ta predlog temelji na stališču, da je po sporazumu določeno skupno gospodarsko področje, da delavci delajo po raznih krajih države, če pa je kak delavec poškodovan v podjetju v enem delu države in je pozneje zaposlen v drugem področju, se mu mora renta izplačati brez velikih težav. Tisti, ki zagovarjajo to stališče, se sklicujejo na vzgled drugih držav, na primer Švice, nekdanje Nemčije, koder je zavarovanje bilo skupno. Po drugem načelu pa naj bi bil SUZOR docela razdeljen, tako da bi na samostojnega nosilca socialnega zavarovanja bile prenesene vse panoge zavarovanja. Ta predlog gre s stališča, da rentno zavarovanje izhaja iz velike akumulacije kapitala. Zato Hrvatska zahteva kontrolo nad denarjem, ki je nabran na njenem področju, da bi tako imela jamstvo, da se bo ta kapital porabil v prvi vrsti za izpolnitev gospodarskega življenja na Hrvatskem.«

Naše stališče

Naše stališče glede SUZOR-ja je že znano, ker smo ga že večkrat naglašali. Vsekakor je SUZOR treba razdeliti, za kar so vse izreke že tudi skrbne delodajalske in delojemalske skupnosti. Slovenske so svoje zahteve v tem oziru že večkrat naglasile. Hrvatske gospodarske in socialne ustanove pa to zadevo vedno znova ženo v ospredje. Zato se res ne moremo dovolj natruditi, odkod izvira tisto mečkanje, da v tej stvari ne pridemo nikamor naprej. Da bodo zastopniki SUZOR-ja branili svoje stališče in zagovarjali svoj sicer nepotreben obstanek, to je s človeškega stališča že kar umevno. Kam pa naj se dene tisti bataljon direktorjev in načelnikov, če bo SUZOR razdeljen? Toda to je sicer osebna zadeva nekaterih, zaradi katere ne sme trpeti splošna in važna zadeva vseh naših delavcev, namestencev in našega gospodarstva. SUZOR je danes že itak napol v razsulu, ne da bi bila kje vidna kaka znamenja, da bi se zadeva začela reševati. To pa pomeni velikansko škodo za vse naše gospodarstvo, ki je iz dneva v dan večja. Kdo nosi odgovornost za to vedno večjo škodo, če ne tisti, ki je za delavsko zavarovanje odgovoren, ki pa ne zna ali si ne upa sprejeti tiste rešitve, ki jo zahteva interes delavstva, namestencev in vsega gospodarstva v celokupni državi. To smo zapisali zato, ker se bojimo, da tudi sedanja posvetovanja ne bodo prinesla končne odločitve, kakor je niso prinesla dosedanja.

Nadzorstvo

nad tujim kapitalom v Jugoslaviji razširjeno

Belgrad, 11. dec. AA. Po sklepu finančnega ministra iz meseca oktobra t. l. se razširi nadzorstvo nad udeležbo tujega kapitala v vseh gospodarskih podjetjih poleg dosedanje kontrole samo nad delniškimi družbami. Pri tej priložnosti se opozarja vsa prizadeta podjetja v državi, da so dolžna izvršiti prijave na tale način:

1. Vsako domače gospodarsko podjetje brez izjeme, čigar glavni del je celoti ali pa delno v rokah tujcemcev, mora najpozneje do 1. januarja 1941 poslati naravnost na devizno ravateljstvo Narodne banke vse podatke, ki jih določa obrazec, ki se dobi pri Narodni banki ali njenih podružnicah.

2. Pri navedbi podatkov je treba točno in jasno navesti: a) točni sedež domačega podjetja po protokolici z navedbo navedbo naslova; b) datum ustanovitve podjetja in navedbo, kdaj so tujcemci postali solastniki ali pa lastniki podjetja, če se je to pripetilo pozneje in ne že pri sami ustanovitvi podjetja; c) vrsta poslovanja, s katerim se bavi podjetje; d) statistična celotna glavni (vseh deležev, odnosno vlog) podjetja s točnim seznamom domačih lastnikov in njihovih deležev ter seznam tujezemskih lastnikov z navedbo njihovih deležev. Vsi deleži skupaj morajo predstavljati celotno glavno podjetje brez dolgov (posojil) tako nasproti družabnikom in nasproti ostalim osebam. Za tujezemske lastnike je treba navesti poleg njihovega bivališča in naslova tudi državo; e) način, kako so tujezemski lastniki pripeljali glavni v državo, bodisi pri ustanovitvi podjetja, bodisi pri vstopu v podjetje pozneje. Treba je navesti tudi podatke glede datuma tega prinosa, zavod, preko katerega se je prenos izvršil, način, kako se je ravnilo z morebiti uvoženimi devizami, če se je v ta namen uporabila zahteva po uvozu blaga v našo državo, ali so se listine uničile in pri kom.

3. Ali vodi podjetje redne trgovske knjige vse od trenutka, odkar so tujcemci udeleženi pri lastništvu, in koliko je znašal letni dobiček po sklepnih bilancah v zadnjih 5 letih. Navesti je treba tudi, koliko je od dobička pripadlo domačim in koliko tujezemskim lastnikom.

4. Navesti je treba način, kako se je ravnilo z delom dobička v zadnjih 5 letih, ki je pripadal tujcemcem (navesti je treba številke in datume pooblastil, v kolikor so obstajala).

5. Če podjetje ne vodi rednih trgovskih knjig in če se takšne knjige niso vodile vse od dneva, odkar sodelujejo tujcemci pri lastništvu podjetja, je treba navesti način, kako se določi celotni dobiček in kako se razdeli na družabnike.

6. Skupaj s podatki na predpisanem obrazcu so podjetja dolžna poslati deviznemu ravatelj-

Belgrad, 11. dec. m. Današnje »Službene novine« objavljajo uredbo v mletju žita in o peki kruha. Uredba se glasi:

Čl. 1. 1. Od 15. decembra 1940 bodo morali vsi mlinci v državi mleti pšenico tako, da od 100 kg pšenice 75 kg hektolitrske teže dobijo 85 kg enotne presejane moke. Za mletje te moke se mora uporabljati pšenica, uradno pripravljena za mletje. Če bi hektolitrska teža pšenice bila manjša od 76 kg, se bo za vsak kilogram hektolitrske teže vzelo po pol kilograma enotne moke manj. Če bi hektolitrska teža pšenice bila večja od 76 kg, se bo vzelo za vsak kilogram hektolitrske teže po pol kilograma enotne moke več, tako da največje izkoriščenje pšenice more doseči 87 kg moke za 100 kg pšenice. Vsak načeti kilogram hektolitrske teže se bo računalo za celega.

2. Z izjemo predpisov prednjega odstavka se more v usurnem mletju zmleti navadna nepresejana moka.

3. Bela moka se mora mleti samo za račun države, oziroma banovine Hrvatske v mlinih, ki jih določi ministrstvo za trgovino in industrijo, odnosno banovine Hrvatske, in sicer pod stalnim nadzorstvom njihovih komisarjev.

Čl. 2. 1. V promet se lahko izroči kot enotna moka pšenična moka, zmleta v smislu čl. 1. odst. 1, ki odgovarja določenim vzorcem (tipom). Te vzorce (type) enotne moke določa za vsako področje pristojna upravna oblast 2. stopnje po zašiljanju strokovnih organizacij.

2. Promet bele kot tuči črn moke, ki se dobi z mletjem v pooblaščenih mlinih v smislu odst. 3. prejšnjega člena, bo z naredbo predpisal minister za trgovino in industrijo, oziroma banovine Hrvatske.

3. V slučaju potrebe lahko pristojna splošna upravna oblast druge stopnje predpiše mletje koruzne moke v določenem odnosu s pšenično.

Čl. 3. 1. Cene enotne moke na veliko in na malo kot tudi cene otrobov in navadne nepresejane pšenične moke določa splošna upravna oblast druge stopnje za svoje področje po zašiljanju urada za kontrolo cen.

2. Cene bele in črne moke, zmlete v pooblaščenih mlinih pod odst. 3. čl. 1. te uredbe določa trgovinski minister odnosno banovine Hrvatske.

Čl. 4. 1. Za peko belega kruha, ki je namenjen za prodajo, se bo lahko uporabila samo enotna pšenična moka iz odst. 1 čl. 1. te uredbe.

2. Za peko kruha se mora uporabiti 70% enotne pšenične moke in 30% presejane koruzne moke. Enotna pšenična moka se lahko zamenja do polovice z rženo moko, koruzna moka pa do dve tretjini s krompirjem.

3. Cene takega kruha bo odredila splošna upravna oblast 1. stopnje po navodilih urada za kontrolo cen.

4. Pričenši s 1. januarjem 1940 se lahko izroči v promet samo kruh spečen v smislu predpisov prejšnjega odstavka. Izjeme lahko določi samo splošna upravna oblast 1. stopnje, ki lahko dovoli peko kruha iz bele moke v določenih količinah za potrebe bolnikov in bolnišnic. Te oblasti bodo določile tudi določene cene takemu kruhu.

5. Kruh se predpisano primerejo koruze oziroma krompirja se lahko izroči v promet še istega dne ko je pečen.

Čl. 5. 1. V roku treh dni potem, ko postane ta uredba veljavna, morajo vsi mlinci, tovarne testen in trgovci na veliko prijaviti splošni upravni oblasti 1. stopnje svoje zaloge bele in koruzne moke, proizvode in izdelke po določbah čl. 5 uredbe za preskrbo prebivalstva in vojske s kruhom. Vse te prijave bodo oblasti dostavile ravateljstvu za pro-

učevanje in organizacijo kmetijstva za prehrano v Belgradu oziroma pooblaščenemu gospodarskemu delniškemu društvu banovine Hrvatske v Zagrebu. Promet z belo in koruzno moko, ki se zateče na dan stopanja te uredbe v veljavo, ki je urejen do uvedbe novega mletja po odst. 1. čl. 1. te uredbe, ostane svoboden za mline, tovarne testen in trgovce na veliko, da vsakega 1. in 15. v mesecu prijavijo imenovanim oblastem vse spremembe v zalogah, ki so nastale s predelovanjem prodajo ali nakupom, kakor tudi, da označijo osebe, katerim so moko oziroma močnate proizvode prodale oziroma kupile.

2. Od dneva, ko postane uredba veljavna, do 1. januarja 1941, se lahko izroči v promet tako narodni kruh, ki je bil predpisan v odst. 1. čl. 7 uredbe o ukrepih za preskrbo prebivalstva in vojske s kruhom, kakor tudi kruh iz pšenice, enotne pšenične moke s koruzno oziroma rženo moko in krompirjem v smislu odst. 2. čl. 4. te uredbe.

3. Splošne upravne oblasti 1. stopnje bodo odredile z ozirom na velikost krajevnih zalog, kako dolgo se bo mogla z izjemo od predpisov čl. 4. te uredbe prodajati krušna moka (70%) in peči iz nje kruh. Te oblasti bodo prav tako določile tudi cene takemu kruhu.

Čl. 6. 1. Kdor se bo pregrešil proti predpisom te uredbe čl. 1., 1. in 3. odst. ter 2. odst. bo kaznovan po čl. 11. in 15. uredbe o ukrepih za preskrbo prebivalstva in vojske s kruhom, in če se bo pregrešil proti predpisom te uredbe čl. 14. iste uredbe.

2. Vse količine moke, pridobljene proti predpisom te uredbe, bodo odvzete v korist skladov, ki so določeni v odst. 3. čl. 11. uredbe o ukrepih za preskrbo prebivalstva in vojske s kruhom.

Čl. 7. Kdor se bo pregrešil zoper predpise čl. 1. odst. 2. te uredbe, bo kaznovan po predpisih čl. 11. odst. 2. in čl. 15. uredbe o ukrepih za preskrbo prebivalstva in vojske s kruhom in bo poslan na prisilno bivanje in prisilno delo po predpisih čl. 14. iste uredbe.

Čl. 8. 1. Kdor peče kruh za prodajo proti predpisom te uredbe, bo kaznovan z zaporno kaznijo do 6 mesecev in denarno globo do 100.000 dinarjev.

2. Za tako dejanje se bodo uporabili predpisi čl. 15. uredbe o ukrepih za preskrbovanje prebivalstva in vojske s kruhom.

Čl. 9. Uredba je objavljena v današnjih »Službenih novinah« in je s tem postala veljavna.

Sklepi pravoslavne arhijerejskega sabora

Belgrad, 11. decembra. m. Arhijerejski sabor srbske pravoslavne cerkve je končal svoje zasedanje in je izdal daljše poročilo, v katerem pravi, da so na sejah, ki so trajale od 12. do 28. novembra, ugotovili med drugim:

1. Položaj srbske pravoslavne cerkve v državi in njeni odnosi do drugih priznanih ver v državi.

2. Pregledali so delo arhijerejskega sinoda od preteklega zasedanja do sedaj. 3. Razpravljali so o stanju srbske pravoslavne cerkve v inozemstvu.

Nato so predelali še naslednja vprašanja: 1. O verskem pouku v osnovnih, srednjih in strokovnih šolah ter o pouku v bogoslovju. 2. O vprašanju posvetitve veroučiteljev po osnovnih in srednjih šolah. 3. O stanju poslopja bogoslovne fakultete, o zidanju internata in zidanju poslopja bogoslovne fakultete.

Z ozirom na težko stanje, v katerem se sedaj nahaja pravoslavna duhovščina, se je arhijerejski sabor baval tudi z vprašanjem zboljšanja materialnega stanja župnijske duhovščine ter ostalih cerkvenih uslužbenecv. Razen tega je arhijerejski sa-

Visoko madžarsko odlikovanje dr. Korošca

Belgrad, 11. dec. m. Regent Horthy je odlikoval predsednika senata in prosvetnega ministra dr. Korošca z Ogrsko krono I. stopnje.

Zveza fantovskih odsekov v Belgradu

Belgrad, 11. dec. m. V Belgradu se mudri zastopstvo Zveze fantovskih odsekov iz Ljubljane s predsednikom dr. Zitkom na čelu. V zastopstvu sta še Jože Hvale in Tršinar. Zastopstvo je bilo sprejeto pri prosvetnem ministru dr. Korošcu, ministru dr. Kreku in ministru za telesno vzgojo Pantiču. Zastopstvo ZFO je obiskalo tudi senatorja Smodeja.

Avtomatska centrala za vso Gorenjsko

Belgrad, 11. decembra. AA. V okviru del iz posojila 115 milij. din, ki ga je najelo ministrstvo za pit za razne investicije, je minister za pit Torbor odredil razširjenje avtomatske mrežne skupine Bled. Razen dosedanjih avtomatskih central v tej skupini bodo izgradili še avtomatske centrale v Kranjski gori za 30 naročnikov, v Mojstrani za 10, na Pokljuki za 10, pri Sv. Janezu za 18 in v Begunjah za 18 naročnikov. Razen tega se bo blejska centrala razširila na 300 števil, Bohinjska Bistrica na 30, Lesce na 40 in Radovljica na 80. Avtomatska mrežna skupina Bled se bo priključila avtomatski mrežni skupini Kranj. V kratkem se bo pa montaža vse te skupine priključila na avtomatsko centralo v Ljubljani, tako da bo promet v vsej tej veliki skupini popolnoma avtomatski, t. j. iz vsakega kraja na tem področju bo vsak naročnik lahko avtomatsko poklical katerega koli naročnika iz drugega kraja. Ta skupina bo največja avtomatska telefonska skupina v naši državi.

Osebnosti

Belgrad, 11. dec. m. Na predlog ministrskega predsednika je bil odlikovan z reonom sv. Save II. stopnje dr. Danilo Gregorič, ravnatelj »Vreme«.

Iz banovine Hrvatske

aZreb, 11. dec. b. Ob priliki ustoličenja novega škopskijanskega škola dr. Smoljana Čekade je sprejel dr. Maček od njega in navzočih prisrčno brzojavko, v kateri mu želi, da ga Bog še dolgo ohrani za dobro Hrvatske in Jugoslavije.

Vrsta novih in spremenjenih uredb

Belgrad, 11. dec. m. Finančni minister je predpisal točko 1. čl. 19 finančnega zakona za leto 1938/39, da se gospodarske zadruge, ki so svoja pravila prilagodile zakonu o gospodarskih zadrukah z dne 11. septembra 1937, poleg osvoboditev, ki so jih že dobile z odlokom z dne 1. aprila 1938, oprosti tudi plačevanja taks iz tarifne postavke št. 37 zakona o taksah za vsak pri njih odprt tekoči račun.

Belgrad, 11. dec. m. Finančni minister je dne 29. novembra 1940 odredil, da se 4. odstavek odloka fin. ministra z dne 28. novembra 1938 spremenjen in glasi: Terjatve in dolgovi za te nakazniške službe se bodo likvidirali sčasoma, in sicer po sporazumu našega poštnega ministrstva z nemškimi poštanim ministrstvom v jugoslovansko-nemškem kliringu (novi račun nemških mark).

Belgrad, 11. decembra m. Ministrski svet je na predlog prometnega ministra predpisal uredbo o pooblastitih prometnemu ministru za izdajo posojila Zvezi nabavljajnih zadrug državnih uslužbenecv iz pokojninskega sklada delavcev državnih prometnih ustanov. Po tej uredbi je prometni minister pooblaščen, da z razpoložljivo gotovino pokojninskega sklada delavcev drž. prometnih ustanov odobri posojilo Zvezi nabavljajnih zadrug državnih uslužbenecv do skupnega zneska 50 milijonov din e 4% letnim obrestovanjem. Zveza nabavljajnih zadrug državnih uslužbenecv bo morala plačati iz posojene vsote v mesečnih obrokih po milijon din. Uredba je bila danes objavljena.

Belgrad, 11. dec. m. Ministrski svet je predpisal uredbo o nagradi pogodbenem osebu državnih narodnih gledališč za slučaj mobilnega ali vojnega stanja. Glavna te uredbe bo pogodbeno osebe drž. narodnih gledališč prejelo svojo nagrado tudi v mobilnem ali vojnem stanju v mejah odobrenih kreditov po državnih in posebnih proračunskih gledališč. Za slučaj, da so odobreni krediti zmanjšani zaradi mobilnega ali vojnega stanja se bodo osebu državnih narodnih gledališč zmanjšale tudi nagrade po spremenjenem stanju. Uredba je objavljena danes v »Službenih novinah« in je postala veljavna.

Belgrad, 11. dec. m. Kmetijski minister je predpisal na podlagi odstavka II. čl. 10 uredbe o silosih, pravilnik o sprejemu, kvalifikaciji in razvrstitvi žitaric v tipe in razrede (tipiziranje) v silosih Privilegirane delniške družbe za silose v Belgradu. Silosi te družbe bodo lahko sprejemali žitarice, ki se uvažajo v silose po vodni poti, z železnico, kamioni ali vprežno živino. Najmanjša količina, ki jo lahko silos sprejme, znaša 5000 kilogramov. Pri kvalifikaciji in razvrstitvi žitaric v tipe in razrede se bo upoštevalo: izvor blaga, hektolitrska teža, vsebina in količina tujih primesi, njihova vrsta, količina blaga, napake v blagu, barva in duh, leto žetve, pri pšenici pa še steklavost in prašnost zrna. Pravilnik je objavljen v današnjih »Službenih novinah« in je postal pravomočen.

Belgrajske novice

Belgrad, 11. dec. m. Družino prometnega ministra, ing. Bešlića, je danes zadela huda nesreča s smrtno drugačnega sina Ivana, ki je obiskoval v Belgradu šest gimnazijski razred. Globoko prizadeti družini izrekamo ob hudi izgubi globoko sožalje.

Svojo ženo zadavil in potem obesil

Zagreb, 11. dec. b. T. dni so naši obešeno Marijo Weiss v njenem stanovanju. Policija je zaman iskala storilce, ki so 30-letno Marijo Weiss najpreje zadavili, nato pa jo obesili, da bi javnost in oblast mislili, da gre za samoumor. Medicinski institut univerze pa je ugotovil, da je bila pokojna Weiss najpreje zadavljena in šele potem obešena. Policija je danes končno aretirala njeno moža Julija Weiss, narednika vodnika, ker je bilo ugotovljeno, da je le-ta imel zveze z neko Mariborčanko, ki je od Weissa zahtevala, da se z njo poroči. Policija ga je zasilala in je Weiss končno priznal, da je bila omenjena Mariborčanka v Zagrebu. Kakor hitro je to priznal, so narednik vodnika odpeljali trije vojniki v vojaški preiskovalni zapor. Policijski uradniki pa so takoj odpotovali v Maribor, da najdejo in aretirajo njegovo prijateljico.

Dotrpel je moj dobri ljubljani soprog, oče, dedek in tast, gospod

Jakob Žebre

nadučitelj v pokoju

Pogreb nepozabnega rajkega bo v petek ob pol 4 popoldne, z Zal, iz kapelice sv. Jakoba, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, Meksika, Jarše, 11. decembra 1940

Zalujoči: Fani Žebre roj. Lavrič, soproga: Vili, sin: Jakobina por. Vrhunc, Fanči por. Hribar, hčeri: Vikec in Janezek, vnuka: Emilija, snaha: Gregor in Jože, zeta.

Gospodarstvo

Za znižanje cen jedilnega olja

Ko je prišlo olje iz novega pridelka semena na trg, mu je bila v drugi polovici oktobra letos določena enotna cena za vso državo na 20.79 din na debelo frankov vsaka nakladalna postaja (to je tvorniška cena). Na osnovi tega je bila določena tudi ona v veletrgovini ter v nadrobni trgovini v posameznih mestih države.

Na Hrvaškem pa je bila pretekli teden odredjena znatno manjša cena. Na osnovi tega je bila določena tudi cena v veletrgovini ter v nadrobni trgovini v posameznih mestih države.

Na Hrvaškem pa je bila pretekli teden odredjena znatno manjša cena. Ta cena znaša samo 19.58 din (za olje v sodih po 200 kg) in je torej za nad 2 din nižja kot cena za ostalo državo. Ta cena pa velja samo v banovini Hrvatski, očim velja za olje, ki gre iz hrvatskih tvornic na ostalo področje države, še vedno višja cena, kot je bilo prvotno določena.

Na osnovi nove cene je bila n. pr. v Zagrebu določena cena jedilnega olja na drobno za liter na 21.75 din, kar je znatno manj kot prej. Za primer navajamo, da znaša cena olja v Ljubljani v nadrobni procaji 25.50 din.

Tako je prišlo do velike razlike v cenah. Prva hrvatska tvornica olja iz Zagreba, ki dobavlja olje tudi Sloveniji, bo imela od vzdrževanja sedanje cene velik dobiček, ki ga bo moral plačati slovenski konzument. Zaradi tega je nujno potrebno, da se zniža sedanja cena olja, ki je previsoka, tudi pri nas, ker ne gre, da bi v državi imeli področja, ki morajo plačevati ojažje cene kot druga področja. Če so že merodajni faktorji prišli do spoznanja, da je potrebna enotna cena olja v vsej državi, naj bo ta cena v resnici enotna in hrvatski zgled kaže, da je mogoče sedanjo ceno olja

znatno znižati. Urad za nadzorstvo cen mora takoj prilagoditi ceno olja v ostali državi cenam olja, ki veljajo na Hrvaškem, ker se drugače samo bogate tvornice olja na račun konzuma, ki je že itak dovolj prizadet z draginjo drugih življenjsko važnih potrebščin. Merodajni faktorji pri nas so se že prej trudili, da dosežejo znižanje cene olja, vendar v svojem prizadevanju niso uspeli. Na uradu za nadzorstvo cen v Beogradu, ki spada pod kompetenco ministra trgovine in industrije, ki je Hrvat, je sedaj, da zniža ceno olju v Sloveniji ali pa naj prepusti regionalno ureditev cen našim faktorjem.

Cene olja na debelo

Kraljevska banška uprava odobruje na prijavo banovinskega prehranjevalnega zavoda na podstavi čl. 5. v zvezi s čl. 2. uredbi o kontroli cen z dne 5. februarja 1940, Sl. l. 68-15, da sme Banovinski prehranjevalni zavod v kritje svojih stroškov pri dobavljanju in porazdeljevanju jedilnega in bučnega olja računati k ceni kg olja bruto pribitek 20 par. Ta pribitek imajo predkazovati Banovinskemu prehranjevalnemu zavodu trgovci na veliko. Ti krijejo ta pribitek do iznosa 5 par iz brutozasluzka, ki jim je odobren pri veletrgovcu o oljem. Iznos 15 par pa smejo pribiti k prodajni ceni določeni za prodajo olja na veliko.

V kolikor brutozasluzek pri prodaji olja v trgovini na malo ne presega 15% nabavne cene smejo trgovci na malo povišati za ta pribitek ceno olju pri prodaji na drobno.

V primerih, kjer pa ta zaslužek presega 15% nabavne cene, se ima pokrivati prispevek za Prehranjevalni zavod iz tega presežka in se cena olju v detajlni trgovini zaradi prispevka za Prehranjevalni zavod ne sme povišati.

Regina Franc in Josipina, posestnika, Moste, Pot na Fužine št. 14, sta prodala Alojziju Hočevanju in ženi Pepci, Ljubljana, Cesta v Mestni log št. 85, parcelo št. 572/4 k. o. Moste v izmeri 507 m² za 14.500 din.

Izvoz lesa v Švico. Da bi se lahko izvažale večje količine lesa v Švico, je bilo potrebno, da se uvede premiranje našega lesa v Švico. Sedaj je glede tega vprašanja dosežen sporazum med Narodno banko in ravnateljstvom za zunanjo trgovino tako, da je v najkrajšem času pričakovati, da se bo začel izvoz lesa v Švico, za katerega smo dobili v Švici znatne uvozne kontingente.

Uvoz nafte iz Romunije. Iz Beograda poročajo, da je bil v ponedeljek podpisan v Bukarešti spo-

Slov. Konjice, 11. decembra.

Konjiški okrajni kmetijski odbor je, kakor ostali kmetijski odbori v Sloveniji, po nalogu kr. banske uprave izdelal petletni program za pospeševanje kmetijstva v konjiškem okraju. Sestavljen je na podlagi dejanskega stanja in velikih potreb, ki jih ta predeži naše ožje domovine zahteva za dvig svojega gospodarstva.

Okraj Slov. Konjice obsega 33.419 ha zemljišča, torej je eden najmanjših v Sloveniji. Razen 795 ha, je vsa ostala zemlja rodovitna. Podnebne razmere so milejše, ker brani Pohorje dostop severnim vetrovom, vsled tega so vroča poletja in toplejše zime. Svet je večinoma hribovit ter dosega z Roglo na Pohorju višino 1517 m nad morjem. Tla so večinoma suha, le v spodnji konjiški dolini prevladuje močvirje zaradi večkratnih poplav. Ker je po raznih krajih temperatura različna, niso povsod enake gospodarske razmere in je zato delo okrajnega kmetijskega odbora mnogostransko in obsežno.

Povečini je zemlja razen manjšo izjeme ob potokih in v dolinah, kjer je lažja in peskovita, težka ilovica. Ker je okraj precej oddaljen od večjih tržnih središč (Maribor 36, Celje 25 km od Sl. Konjice), se ne more na veliko prodajati onih kmetijskih proizvodov, ki ne prenesajo daljšega transporta, kot n. pr. mleko in je kmet navezan na trgovino onih svojih pridelkov, za katerimi je vsako leto veliko povpraševanje ter je v vnovčenoj sigurni.

Poljedelstvo je v konjiškem okraju glavna kmetijska panoga. Polja obsegajo 5780 ha ali 17% zemljišča. Glavni pridelek je krompir, ki uspeva v vseh legah. Zatem se goji še pšenica, koruza, oves, rž, ječmen, črna detelja, soržica, karnadka, jari ječmen in jara rž. Prav malo pa se seje in prideluje prosa, lanu in konoplje. Krompirja se sadi več sort in sicer oneidovec, jubel, pozni rožnik in keranik. Pridelek znaša okoli 77 centov na hektar. Tekom par let pa je več posestnikov vršilo poizkuse s 6 sortami, od katerih so se najbolj obnesli oneidovec, pozni rožnik in Akersegen. Okrajni kmet. odbor bo te tri sorte posebno pospeševal.

Pšenice se tukaj prideluje okoli 12 centov na hektar, kar je zelo malo. Uvedba betinske pšenice se ni posebno obnesla, pač pa se je pokazalo, da izborna uspeva pšenica »Klonijac« ter se bo z razširjenjem in izmenjavo semen doselega večja količina pridelka (od 13 do 20 centov na hektar). Odporna je tudi proti plegi in rji. Tudi se ni posrečilo vpeljati italijanske sorte Via gloria, Kvaderna, Monstana. Odbor bo nabavljal razkuževalna sredstva in zatiral enoti ter priporočal setev lanu, konoplje in oljnatih repice, ki bodo odlično služili pri domači uporabi. Razširjeval bo v višjih legah pohorski, v nižjih pa češki oves. Sploh bo delal za čim večjo gojenje žitarice. Kmetijska organizacija naj bi si nabavila triletno travniško.

Travnjštvo ni v okraju na zadovoljivi višini. Od 4.811 ha travnikov je precej zamočvirjenih in poraslih s hmeljem ter bo okr. kmet. odbor z denarnimi sredstvi podprl dobavo drenajnih cevi in travniških bran. Potrebno je mnogostransko odpiranje jarkov. Pašnikov je preko 2000 ha, večinoma so vsi na Pohorju. S strokovnim poukom se bo delalo na izboljšanje pašništva.

Za zboljšanje sadjarstva, ki je v konjiškem okraju zelo dobro razvito (Zreče, Oplotnica, Slov. Konjice), toda radi ne preveč vneta čiščenja in škropljenja sadnega drevja precej pomanjkljivo, ima odbor lepe načrte. S pomočjo sadjarskih podružnic bo organiziral škroplilne kolone za zimsko in letno škropljenje ter bo dajal v okviru proračunskih možnosti prispevke za sredstva za škropljenje. Pri saditvi se bodo upoštevale le one sorte, ki so tukaj najbolj donosne, kot: po-

Cenjenim naročnikom

„SLOVENCA“, „SLOV. DOMA“ „DOMOLJUBA“ in „BOGOLJUBA“ vljudo sporočamo, da zaenkrat ne moremo pod nobenim pogojem sprejeti več novih naročil po sedanjih pogojih, ker je „Slovenčevega koledarja“ za dosedanje naročnike že zmanjkalo.

Skušali bomo stvar urediti s ponatisom, kar bomo v kratkem objavili. — Oni, ki so se na koledar prednaročili do 8. t. m., ga bodo prejeli prihodnji teden!

„Slovenčev koledar“ — Ljubljana, Kopitarjeva 6.

Borze

Dne 11. decembra 1940.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 6.324.645 din, na beograjski borzi 11.590.000 din. V efektih je bilo prometa na beograjski borzi 295.000 din.

Od tega v markah po novem tečaju 66.429, po starem 425.000, 285.500 šv. frankov in 760.000 drahem

Ljubljana — uradni tečaj:

London 1 funt 174.57—177.77
Newyork 100 dolarjev 4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov 1028.64—1038.64

Ljubljana — svobodno tržišče:

London 1 funt 215.90—219.10
Newyork 100 dolarjev 5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov 1271.10—1281.10

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 100 mark 1772.00—1792.00

Zagreb — zasebni kliring:

Solun 100 drahem 41.65—42.35

Belgrad — zasebni kliring:

Solun 100 drahem 41.65—42.35

Zürich. Belgrad 10, Pariz 8.90, London 16.05, Newyork 431, Bruselj 69.25 nom., Milan 21.70, Madrid 40, Amsterdam 229.50 nom., Berlin (rg. marke) 54.25, trg. marke 38.75 (172.50), Stockholm 102.75, Oslo 98.50 nom., Kopenhagen 83.50 nom., Solija 437.50, Lisabon 17.24, Budimpešta 85, Atene 300, Carigrad 337.5, Bukarešta 2.15, Helsingfors 87.5, Buenos Aires 101.50, Reg. M. 54.25, Hand. M. 38.75.

Vrednosni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 447 denar
v Zagrebu 448—449
v Beogradu 450—451

Ljubljana: Državni papirji: 7% invest. posojilo 99.50 denar, agrarji 57 denar, vojna škoda promptna 447 denar, begluške obveznice 78—78.50, dalm. agrarji 72—72.25, 8% Blerovo posojilo 102 denar, 7% Blerovo posojilo 95.50 do 98, 7% posojilo Drž. hip. banke 101 denar, 7% stab. posojilo 96 denar. — Delnice: Narodna banka 6.500 denar, Trboveljska 375 denar, Kranjska industrijska družba 186 denar.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. posojilo 100 denar, agrarji 57 denar, vojna škoda promptna 448—449 (449), begluške obvez. 78.50 denar, dalm. agrarji 71.50 denar, 6% šumske obveznice 71 blago, 4% severni agrarji 51 blago, 8% Blerovo posojilo 102 denar, 7% Blerovo posojilo 96 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 102 denar, 7% stab. posojilo 96 denar. — Delnice: Priv. agrar. banka 193 denar, Trboveljska 372.50 denar, Sladk. tov. Bečkerek 700 denar.

Belgrad 7% invest. posojilo 99.75 denar, agrarji 58 denar, vojna škoda promptna 450—451 (450), begluške obveznice 78—78.50 (78.25), dalm. agrarji 72—72.50, 6% šumske obveznice 71.50—72.25, 4% severni agrarji 51.50 denar, 8% Blerovo posojilo 102.50 denar, 7% Blerovo posojilo 97 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 102.50 denar. — Delnice: Narodna banka 6.500 denar, Priv. agrarna banka 200 denar.

Žitni trg

Novi Sad. Ječmen, bač., srem. 360—362.50. spomlad. ne notira. — Tendence neizpremenjena. Promet srednji.

Živinski sejm

Živinski sejm v Mariboru 10. decembra. Prignali so 6 konj, 23 bikov, 120 volov, 515 krav, 10 telet, skupno 674 komadov. Cene so bile naslednje: debeli voli 8.50 do 9.75, poldebili voli 7.50 do 8, plemeniti 8 do 10, biki za klanje 6.50 do 8, klavne krave 7 do 8, plemenske krave 7.50 do 9, krave za klobase 4.75 do 6.50, molzne krave 7 do 9, breje 7 do 8.50, mlada živina 7 do 9, teleta 9 do 12. Prodanih je bilo 299 glav. Cene mesa: volovsko meso l. 14 do 18, il. 13 do 15, meso bikov, krav telic 13 do 18, telečje l. 16 do 18, il. vrste 14 do 16, svinjsko meso 18 do 20 din.

mesčni gospodinski tečaji v vseh večjih krajih v okraju.

Petletni program okrajnega kmetijskega odbora je vsakega obširen in dobro sestavljen. Mislimo, da bo mogoče ga izvršiti in s tem dvigniti z organiziranim delom, ki je jedro in posebna odlika načrta, konjiško kmetijstvo na ono stopnjo, ki si jo želimo. Oblasť naj bo odboru naklonjena in s tem bo cilj prav gotovo dosežen.

Nalezljiva ohromelost svinj v celjskem okraju

Celje, 11. decembra.

Dodatno k že objavljenem obvestilu o tej novi kužni bolezni svinj smo zvedeli, da se je bolezen pojavila v 1 dvorcu Šibenika in v 1 dvorcu v Slopčah v občini St. Jurij in Celju, nadalje v 1 dvorcu pri Sv. Uršuli, občina Dramlje, v 1 dvorcu v Zadobravci pri Škofji vasi ter v dvorcu v Bukov. žlaku pri Teharjih.

Najavljena komisija za proučevanje te bolezni, ki jo na Češkem in v Nemčiji imenujejo tudi jičinsko bolezen, ker se je najprej pojavila v Jičinu na Češkem, se je mudila pred dnevi v celjskem okraju. Za bolezen so se zanimali veterinarska fakulteta in Zagrebu, državna oblast, kmetijsko ministstvo in kr. banska uprava, z vso vemo pa se bavi s tem problemom tudi naučna ustanova.

Kakor že omenjeno, je pri tej bolezni neznano kuživo vezano na centralni živčni sistem, in v tem spoznanju je prišel državni veterinarski bakteriološki zavod v Ljubljani izdelovati iz okuženega hrbtničnega možga cepivo, ki se že uporablja na terenu. Končna mnenja o uspešnosti tega cepiva sedaj še ne moremo izreči, izgleda pa, da se bo dalo koristno uporabiti. Nejasno je še, kako se bolezen prenaša od živali na žival, elasti kot po do sedanjih poizkuseh ni uspelo, zdravo žival na umeten način inficirati.

Svinjerejce ponovno opozarjamo, da v svojem lastnem interesu prijavljajo okrajnemu načelnstvu nova obolenja, kajti le na ta način bo mogoče bolezen uspešno zatreti. Živnozdravniška pomoč je brezplačna.

Meso zaklanih bolnih svinj je užito, toda samo prekuhan. Pod nobenim pogojem pa se ne sme svezati meso ali notranji organi odnašati iz okuženega dvorca. Po opažanju v poslednjih dneh ustegejo nekateri oboleni prašiči tudi bolezen preborek, zlasti pri onih, pri katerih je ostala ješčnost zadovoljiva in je preteklo 5 do 6 dni od obolenja.

V mariborskem okraju so tudi že opazili eumlijna obolenja, pri katerih so se svinje zadržale kot bi bile ohromele, vendar je omenjena komisija ugotovila, da so te vrste navidezne ohromelosti posledica pomanjkanja apna in vitaminov v hrani. Na vsak način je priporočljivo dajati svinjam v zimskem času redno kislino apno in ribje olje ali ribjo moko.

Stanje naših kliringov

Dne 8. dec. je bilo stanje naših kliringov naslednje (v oklepajih razlika v primeri s stanjem dne 30. novembra 1940)

Aktivni kliringi: Holandija 2.652.999 (—70) goldinarjev, Francija 6.345.850 (+120.271) franc. frankov, francoske kolonije 2.685.117 (—345.508) fr. frankov in Bolgarija 1.752.009 (—18.249) din.

Pasivni kliringi: Nemčija 45.920.321 (—12 milij. 585.804) marke, Madžarska 75.248.660 (—3.884.014) din, protektorat 49.553.516 (—457.101) kron, Slovaška 27.428.469 (+1.505.232) kron, Turčija 19.773.203 (+632.921) din, Romunija 4.357.482 (—266.155) din in Poljska 18.703.726 din.

V kliringu z Italijo smo bili še s koncem novembra 1940 aktivni za 14.858.946 din, dočim smo postali z dnem 8. dec. pasivni za 12.342.544 din.

Med ostalimi kliringi izkazuje največje zmanjšanje naš klirinski saldo v prometu z Nemčijo, pa tudi z Madžarsko, dočim se je naša pasivnost v prometu s Slovaško povečala.

Posestne izpremembe v Ljubljani in okolici

Anton baron Codelli, graščak na Kodeljevem, je prodal Rudolfu Gerjolu, Ljubljana, Povšetova ulica št. 70, parcelo št. 179/75 k. o. Udmat v izmeri 552 m² za 27.335 din.

Državnemu zakladu Jugoslavije sta prodala: Marija Sircelj, posestnica v Javorju št. 38, parcelo št. 912 pašnik in štev. 918/2 travnik k. o. Sostro v skupnem obsegu 3.746 m² za 6443 din in Habiš Franc, posestnik, Podlipoglav št. 1, parcelo št. 918/1 travnik k. o. Sostro v izmeri 13.914 m² za 23.932 din. Kvadratni meter je bil po 1.72 din.

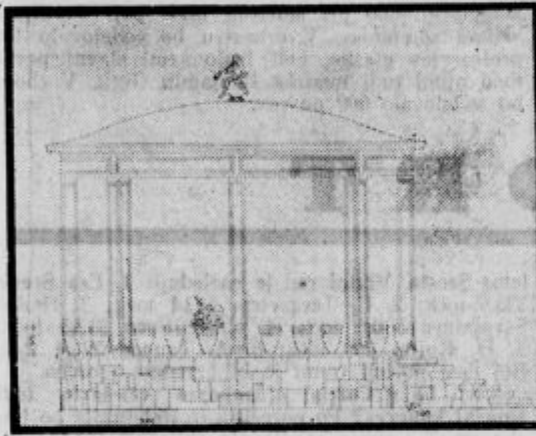
Damijan Viktor, davčni inšpektor v pok., Ljubljana, Cesta 29. oktobra št. 9, je prodal Francu Sojerju, Ljubljana, Vič št. 35 parcelo št. 1277/15 k. o. Vič, travnik, v izmeri 413 m² za 16.000 din.

Bonča Marija, posestnica, Vižmarje št. 48, je prodala ge. Mariji Kunavec, učiteljici, Ljubljana-Viž, Rožna dolina X/3, del parcele št. 222, travnik, in štev. 13, njiva, k. o. Vižmarje v skupni izmeri 973 m² za 23.352 din. Kvadratni meter je bil po 24 din.

LJUBLJANA

Tudi krošnjariji so organizirani

Krošnjariji, ki nimajo lahkega življenja, so se letos organizirali v društvo, ki naj bi jim pomagalo v borbi za njihove stanovske pravice. Lepo so že razpredli svojo organizacijo po Sloveniji in na praznik 8. decembra so imeli svoj prvi redni letni občni zbor v hotelu Štrukelj. Za ta prvi redni občni zbor je med krošnjariji vladalo veliko zanimanje, kar je še najlepše potrdila številna udeležba članov na občnem zboru. Iz vseh krajev Slovenije so prihiteli krošnjariji, da bi prvič poslušali poročila o delu odbora in o uspehih prvega poslovnega leta. Poročila so pokazala, da je odbor imel veliko težavnega dela, zlasti za organizacijo slovenskih krošnjarijev, še več pa z zastopanjem njihovih interesov in varovanjem posameznikov pred škodo. Pri volitvah so bili soglasno izvoljeni za predsednika Velikonja Daniel, za podpredsednika Kravanja Franc, za tajnika Takovič Stefan, za blagajnika Lipovž Alojz, za gospodarja Cerkvenik Anton, za odbornika pa Kovačič Alojz, Kolar Franc, Stermečki Josip in Rožmarjič Franjo. Izvoljen je bil tudi nadzorni odbor. Predsednik Velikonja in blagajnik Lipovž sta nato z lepimi besedami apelirala na članstvo, naj bo zavedno in naj privede še druge neorganizirane člane v skupno društvo. Le v složenem nastopu vseh krošnjarijev bo moglo društvo doseči zastavljene cilje. Neaj grenkih besed je padlo na račun šušmarstva in zlasti takih škodljivcev, ki z nepoštenimi nastopi in prevarami kvarijo ugled z zakonom dovoljenim in poštenemu krošnjarijenju. Z velikim odobravanjem je bil sprejet predlog, naj se ustanovi podporni sklad, iz katerega bi prejeli onemogli in bolni člani podporo. Končno je bila sprejeta resolucija, ki opozarja na najvažnejša vprašanja, ki se tičejo zaščite krošnjarijstva. Ob splošnem zadovoljstvu vseh navzočih, ki so v celoti odobraval dosedanje delo društva, je bil občni zbor zaključen.

Novi godbeni paviljon v Zvezdi bo nekoliko večji, kakor je dosedanj, širok bo 11 m, visok pa skoraj 7 m. Zgrajen bo po vseh pravilih akustike.

I X. prosvetni večer bo v petek 13. decembra. Na sporedu je predavanje pod naslovom »Zvezda žarijo«. Malo komu je podano, da bi obvladal številna nebesna telesa, katera tako lepo žarijo v lepih jesenskih nočeh na našem nebu. Slehernega gotovo zanima zvezdno nebo. Zato cenj. občinstvo vladno vabimo, da se tega večera v običnem številu udeleži.

I Božič je blizu, slike Marije Pomagaj pa še nimaš!

I Združenje trgovcev obvešča člane sekcije trgovcev s špecerijskim in kol. blagom, da izdaja mestni prehranjevalni urad, Krekov trg, Mahrova hiša, oddelek 12, nakaznice za petroleje, katere naj nemudoma dvignejo. Združenje trgovcev.

I Opozorilo javnosti, zlasti trnovskih Ker pobira neki moški prispevke za božič v imenu Vincencije in Elizabetne konference za Trnovo, se javnost naproša, naj v ta namen daruje samo pooblaščenec obeh konferenc, ki se bodo izkazali s polami, opremljenimi s tremi pečati: župnim, Vincencijeve in Elizabetne konference. — Vodstvo obeh konferenc za trnovski okraj.

PROSLAVA
500 LETNICE GUTENBERGA
V soboto dne 14. decembra ob 20. uri v frančiškanskih dvorani v Ljubljani

ODLIČNI SPORED
Zborovski in solopetelje, recitacije, govor, glasba, dramski prikaz

Vabimo vsa javnost, da obišče pomembno kulturno manifestacijo in zanimivo prireditev
Vstopnina: sedeži po 12, 10, 8 in 6 din; stojalca po 4 din

I Mladinska opereta »Angel z avtom«. Otroci, ki so jim bile dodeljene vloge solarjev v mladinski opereti »Angel z avtom«, naj prihajajo odslej redno vsak dan ob 17 na skušnje, ker je predvidena uprizoritev predstave za božične praznike. Če kateri od otrok zaradi popoldanske pouka v šoli ali iz drugih razlogov ni mogoče sodelovati, naj to javijo v Operi in naj čimprej vrnejo vloge.

I Srajce, kravate, karničnik, Nebotičnik.

I Jugoslovanskemu akademskemu podpornemu društvu je daroval G. Bogdan Zilič, trgovec v Ljubljani, 300 din v počastitev spomina pokojnega vseuč. prof. dr. Janeza Plečnika. Iskrena hvala!

I Obiščite brivski salon »POLANC«, Kopitarjeva ulica.

I Namesto venca na grob g. dr. P. Krajca so darovale zaščitne sestre iz OUZD revni družini M. R. iz Ljubljane 165 din.

I Praktično božično darilo za gospode, kakor: blago za moško obleko in površnik, pižamo, srajco, kravato, žepne robce itd. dobite po ugodnih cenah pri Gorčar, Sv. Petra cesta.

I Pri zaprtju, močnejši v prebavi — vzemite zjutraj na prazen želodec en kozarec naravne »FRANZ-JOSEF«^c grenčice.

I Za odlaganje snega so določeni posebni prostori, ki bodo označeni tudi z vidnimi napisnimi tablami, ker drugod odlaganje ni dovoljeno in je zato tudi kaznivo. Odlaganje snega v Ljubljano je dovoljeno na Trnovskem pristanu nasproti Svačičeve ulice, na Grudnovem nabrežju pri Šentjakobskem mostu, na Krakovskem nasipu na pripravljene snežnih drčah, na Cankarjevem nabrežju pri Čevljarskem mostu, na Novem trgu ob ograji nad Ljubljano, na Dvornem trgu na nabrežju, na Poljanskem nasipu za rdečo hišo, na Sv. Petra nasipu na snežnih drčah, na cesti Ob Ljubljani pa ob Šempetrskem mostu do mosta pri mrtvašnici. Odlaganje snega v Gradaščico je dovoljeno ob Dobrovljovi ulici, na mostu na Cesti XV. na Glincah in na Cesti XXI. na Glincah. Odlaganje snega v Grubarjev prekop je dovoljeno s Hradeškega ceste pri

MARIBOR

Za sadjarstvo v mariborskem okolišu

Maribor, 11. decembra.

Poročali smo že, da so kmetijski odbori po nalogu banske uprave izdelali petletni kmetijski pospeševalni načrt. O načrtu, ki ga je izdelal kmetijski odbor za Maribor desni breg, smo v našem listu že obširno poročali. Danes bi nekoliko vrst posvetili posebnemu referatu, ki ga je za sadjarstvo izdelal referent za sadjarstvo za okraj Maribor desni breg, ki nam daje zanimiv vpogled v sadjarstvo tega okraja.

Okraj Maribor levi breg je najbolj sadjarski okraj v Sloveniji, saj ima po štetju iz leta 1939 vsega 710.449 sadnih dreves, ki pač predstavljajo velik del premoženja naših kmetov v tem okraju. Sadjarstvo je torej v tem okraju močno razvito in nastopa tudi kot močan činitelj na inozemskem trgu, kjer postaja konkurenca vedno težja. Prav ta konkurenca pa sili naše sadjarstvo, da se dvigne na višji nivo, če hoče, da bo v bodočnosti na inozemskem trgu še igralo vlogo, ki jo je imelo doslej.

Referat sadjarskega referenta opozarja na najvažnejša vprašanja, ki jih je treba v interesu dviga našega sadjarstva rešiti.

Referent zlasti poudarja, da je vrednost sadovnjaka v dobrem in primernem sadnem izboru, od katerega je odvisen vsi uspeh, in da je prva naloga sadne proizvodnje standardizacija in tipizacija pridelka. V tem oziru je sicer v okraju že mnogo storjenega, vendar še ne v zadovoljivi meri. V bodočih letih bo naloga kmetijskega odbora delovati v tem smislu, čemur bo zlasti služil pouk sadjarjev, od korenine vsega tega vprašanja bo pa kmetijski odbor šel s pažnjo, ki jo bo posvečal našemu drevesničarju. Poleg odličnih drevesničarjev je v okraju tudi še vedno nekaj drevesničarjev, ki povzročajo našemu sadjarstvu le škodo in ki jih bo treba s sistematičnim delom izločiti, ker bi sicer v našem sadjarstvu nastale razmere, ki bi prinašale nepopravljivo škodo. V tem oziru bo odbor izvajal strogo kontrolo nad blagom, ki ga drevesničarji oddajajo.

Nadaljna naloga odbora bo, da bo skušal organizirati poskuševališče za nekatere novejšje vrste podlag za pečkasto in koščičasto sadje. Proizvodnjo teh podlag bo moral odbor prevzeti v lastni rešitvi. Pereče je že postalo tudi vprašanje preureditve starejših nasadov, ker so povečini prenatrpani z vsemi mogočimi sortami, od katerih sadjar nima mnogo koristi. Treba bo organizirati smotno in velikopotezno precepjanje starejših nasadov, zlasti tistih, ki producirajo za izvoz. V zvezi s poenotenjem sadne proizvodnje predvideva načrt skupno upravo sadonosnikov. Pri maloposestnem ustroju našega kmetijstva imamo mnogo majhnih sadovnjakov s preobilico raznih sort. Z zložitvijo majhnih sadovnjakov v večje pod skupno upravo bi bila dana možnost racionalnejše oskrbe, zmanjšanje obratnih stroškov in učinkitejše zatiranje sadnih škodljivcev ter boljše gnojenje in še marsikaj drugega. Pri taki skupni upravi bi končno bilo mogoče enotno sortiranje in vkladanje in končno gradnja in uporaba skladišč.

Referat opozarja, da je gnojenje naših sadovnjakov in preganjanje sadnih škodljivcev še vedno preslabo in nesmotno. Vsemu temu bo kmetijski odbor posvečal kar največjo pažnjo in skušal v petih letih odstraniti glavne napake.

Seveda odbor ne bo skrbel le za dvig in kakovost proizvodnje, ampak bo svoje storil tudi za lažje in boljše vnovčevanje pridelkov, ki čemur je vse delo za sadjarstvo končno usmerjeno. V tem oziru bo treba vse storiti za boljše in pravilnejše obriranje sadja in za gradnjo sadnih skladišč, ki morejo občutno vplivati na ceno sadnega pridelka zlasti v letih, ko sta pridelek in ponudba velika. Naloga odbora v tem oziru bo, da dobi vsaka občina zbiralno skladišče, akcija večjih skladišč pa je že v teku in je upanje, da bo kmalu uspeša.

Stremiljenje po kakovostni proizvodnji se ne bo nanašalo le na presno sadje, ampak tudi na osušeno sadje. V tem oziru je že doslej nekaj storjenega, saj ima sedem občin že sadne sušilnice. Delo bo šlo naprej v tej smeri, da tudi ostale občine dobijo sušilnice, propagirala in podpirala pa se bo tudi misel, da naj bi vsak večji posestnik imel svojo sušilnico.

Nepozabni prizori strahovitega potresa in nepregledne poplave so vzrok, da film privlači še vedno nove gledalce, ki odhajajo od predstav s priznanjem, da so videli delo, ki jim pomeni pravo doživetje.

Predstave ob 16., 19. in 21. uri! **KINO UNION** Tel. 22-21

Briljantna družabna satira s najboljšimi filmskimi zvezdniki je film:

Javnost želi vedeti...
KINO SLOGA, tel. 27-30

V gl. vlogah: Errol Flynn, Olivia de Havilland, Patrick Knowles Rosalina Russel, in »Hju-Hju«^c Herbert
Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri

KINO MATICA, tel. 22-41 — Predstave ob 16., 19. in 21. uri — Danes zadnjikrat nedosegljiva filmska mojstrovina **BEAU GESTE** (Modra zvezda) z Gary Cooperjem v gl. vlogi. Najboljše kritike so dokaz visoke kvalitete filma. Ne zamudite!

Poljanskem in pri Karlovškem mostu. Razen na teh prostorih v vodo je pa dovoljeno odvažanje snega tudi na nekatera zemljišča, in sicer na Vodnikovi cesti pri starem gasilskem domu, v Tivoliju na otroškem igrišču, v gramoznici pri bežigrjski šoli, povsod drugod, tako v vodo kakor na zemljišča, pa je odlaganje snega prepovedano.

Brunsnice pri Novem mestu

Obnova sv. misijona. Tri dni, krasne za dušo, smo preživeli, ko je p. Odilo Hajnske O. F. M. obnovil z nami sv. misijon, ki so ga lansko leto pri nas vodili lazaristi. — Nepozabni dnevi so bili to!

Rudarski praznik sv. Barbare. Pred dnevi so tmeli rudarji premogovnika Otočec, ki pod vodstvom g. Franca Gorupa po dolgih letih spet obratuje, lepo slovesnost. Korporativno so se udeležili sv. maše v št. Petru. Na čelu spreveda sta šla solastnik premogovnika g. Karel Villavicencio Margheri in gospa, ki sta ostala tudi po službi božji v družbi preprostih rudarjev in tako pokazala, da čutita z našim ljudstvom.

Kranj

III. prosvetni večer. Drevi ob 8 bo predaval v gornji dvorani Ljudskega doma privatni docent dr. Valter Bohinec o Egiptu. Skioptične slike!

Kostanjevica

Nenadoma je umrl dne 7. t. m. gosp. Golob Alojz, brat g. dekana. Pokojni je bil zelo dober in plemenit človek, nadvse priden in varčen gospodar. Vse življenje ga je odlikovala resnoba skromnost in živo krščanstvo. Priljubljenega rajnega, ki je užival splošen ugled, smo pokopali v ponedeljek ob veliki udeležbi faranov. Pokojnega bomo ohranili v najlepšem spominu. G. dekani in ostali naše iskreno sožalje!

Zalec

Nastop gluhonemih. Priznati moramo, da je etimljenje gluhonemih v cilju, dokazati koristnost njihovega šolanja, res žilavo. Obiskali so vse večje kraje po Sloveniji. V soboto, 14. t. m. pa nastopijo ob 8 zvečer v Zalcu. Če pomislimo, da je njihovo delovanje združeno z velikimi gmoletimi žrtvami, je dolžnost javnosti, da jih v tem pogledu podpre. Njihovi svojevrstni in nadvse zanimivi nastopi so do sedaj bila velika privlačnost za našo javnost. Zato opozarjamo prebivalce Zaleca in okoličane, da jih obiščejo v čim večjem številu. Vstopnice se že prodajajo po hišah.

Vransko

Lepo akademijo v čast Breznadežni sta priredila tudi pri nas Fantovski odesk in Deklasijski krožek. Spored je obsegal lepe simbolične vaje, deklamacije, razne prizorčke s petjem i. t. d. Dvorana Slomškovega doma je bila polna prijateljev naše katoliške mladine, ki so bili z izvajanjem programa zelo zadovoljni. Vsi so odhajali z željo: Pokazite nam kmalu zopet kaj tako lepega in priskega!

»Trije kralji«^c je naslov igr, ki jo pripravljajo Katoliško prosvetno društvo za sveti večer. Igra je zelo dramatična in vsebuje obilo lepih prizorov, v katerih je lepo prepleteno resnično življenje z legendarnostjo. Zato je kakor nalašč primerna za svetli večer.

Božičnica za revne šolarje bo priredil Pomlad dek Rdečega križa na tukajšnji šoli.

Ptuj

Ptuj za bitolske žrtve. Mestna občina je poslala bitolskemu županstvu 1000 din za žrtve bombardiranja. Zupan ptujске občine je ob tej priliki izrazil predsedniku bitolske občine soustrovanje v svojem in svojih občanov imenu. Člani Slovenske dijaške zveze na gimnaziji pa so nabrali v isti namen 408 din.

Dijaško podporno društvo bo imelo občni zbor v nedeljo, 15. t. m. ob 9 v gimnazijski zbornici. Dnevni red običajen.

Trbovlje

Smrt pobira. Umrla je učiteljica na gospodinjski šoli, gospa Julijana Rak, roj. Cukjati, stara 34 let. Vzela jo je jetika, kateri se je dolgo upirala. Trpela je veliko. Bila je dobra in skrbna žena in mati. Na poslednjih padca po stopnicah je umrla upokojeni rudniški predelavca Rotar Miha iz Praprotnega, star 51 let. Bil je iz znane dobre Rotarijeve hiše Zapuška veliko družino. Rajnim daj Bog svoj mir, preostali pa naše sožalje!

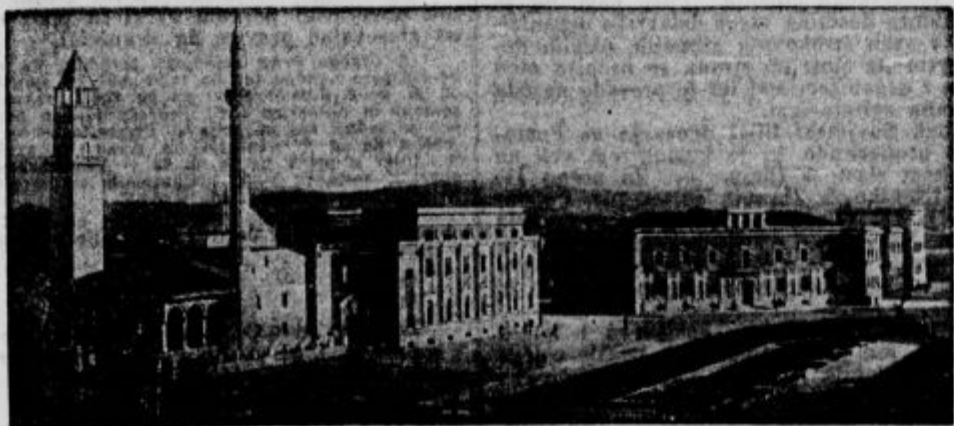
Proslava sv. Barbare, rudarske priprošnjice, smo obhajali v Trbovljah zadnji nedeljo. V Zagorju so jo že en teden prej, v Hrastniku pa jo bodo šele prihodnji nedeljo, to pa zaradi tega, ker se je zadnji nedeljo proti vsem dosedanjim dobrim navadam delalo. Zato tudi ni bila udeležba posebno velika. Z zeleno rudarsko zastavo s podobno sv. Barbare in delavsko godbo na čelu je prišel sprevod z gg. ravnateljem Kolkom, obratovodje, inženirji, nameščenci in rudarji v župnijsko cerkev, kjer je bila slovesna služba božja s pridigo. Tudi ni bilo to nedeljo običajne živahnosti, ker so običajni Barbarin denar razdelili že teden prej ob priliki plačilnega dne. Nekdaj so obhajali rudarski praznik lepše.

Slovenska Bistrica

Dne 8. t. m., na praznik Breznadežne, je priredil krožek SDZ tuk. meščanske šole v Slomškovega domu lepo uspešno akademijo. Na programu so bile zborna deklamacije, simbolične vaje in misterij. Prireditve je bila po skrbni pripravi in izvedbi ena najlepših, kar smo jih v zadnjem času videli na odru Slomškovega doma. Ugajal je zlasti nastop gojenk tuk. samostana, pa tudi ostale točke so bile izvedene dobro.

Mežica

Miklavžev večer v otroškem vrtec. Tudi letos je Miklavž razveselil otroški vrtec. V soboto, 7. decembra je nosil v sobi, kjer ima otroški vrtec šolo. Okoli »0 otrok je bilo obdarovanih. Nekaj otroci so bili tako veseli, da niso vedeli, kaj bi počeli. Starši, ki so prišli z otroci, so bili prijetno presenečeni. Dobri Miklavž, pridni še drugo leto!

Albanska prestolnica Tirana, moderni del mesta.

PK – propagandne čete – najnovejše nemško »orožje«

Ko smo v nemških listih čitali po izbruhu nemško-poljske vojske prva poročila z bojišč, nismo vedeli, kaj pomenita črki PK, ki smo ju videli pred vsakim poročilom. Kmalu za tem sta se javljali ti dve črki v svetlobnih žurnalih na velikih hišah po večjih nemških mestih, ki so prav tako prinašali najnovejša poročila z bojišč. Le majhen krog vodilnih mož v nemški vojski je vedel, kaj ti črki pomenita. Počasi pa se je začelo jasiti. V listih je bila večkrat omenjena beseda »Propaganda-Kompagnien« – čete za propagando. Nov neznan vojaški pojem je postal vedno bolj znan v zaledju. Popolnoma tiho so ustanovili v nemški vojski nove enote, ki so organizirane popolnoma vojaški, njihova naloga pa je, sestavljati poročila o vojnih dogodkih.

Zveza med fronto in zaledjem

Izkušnje iz svetovne vojne so pokazale, da je nezadostno in pomanjkljivo takratno poročanje časopisov o vojnih dogodkih. Zato je postalo jasno, da v moderni, zlasti pa še v totalni vojni, ne moremo nikdar dovolj visoko ceniti tesne in pravilno urejene zveze med fronto in zaledjem. Na to spoznanje je nemško vojaško vodstvo mislilo že v miru in je za ta namen izšolalo posebno moštvo. Prvenstvena naloga novih propagandnih čet je vzdrževanje stalnega duhovnega stika med fronto in zaledjem, ki ni več prepuščeno svobodnemu pisanju tega ali onega časopisa in samovoljnemu ugibanju o tem in onem, kakor je bilo v svetovni vojni, temveč je urejeno enotno in dobiva stalno potrebna navodila iz najvišjih mest. V novih propagandnih četah služijo samo ljudje s potrebnim strokovnim novinarskim znanjem, večji vseh najnovejših propagandnih metod, opremljeni z dobrimi potrebnimi tehničnimi sredstvi in strogo vojaško organizirani, tako da so spretno orodje v rokah višjega vojaškega vodstva.

Po teh načrtih so bile ustanovljene propagandne čete najprej v suhozemski vojski, nato pa tudi v mornarici in letalstvu. Prvič se je izkazala ta nova vrsta nemškega »orožja« pri zasedbi Sudetov, v vsej resnosti pa potem čez leto dni v vojski s Poljaki. Njihove naloge so bile težke in odgovorne. Iz neposrednega opazovanja naj bližaj zaledju vsa doživlja vojakov na fronti, pa naj bo to v kakršnih koli okoliščinah. Jasno je, da bodo dali prednost velikim junakstvom in uspehom, ki naj dvignejo moralo ljudstva, ki dela doma na polju ali v tovarnah.

Članki, slike, film, radio...

Propagandne čete drže zvezo z zaledjem s pomočjo člankov, fotografij, filmskih posnetkov in

Za uboj v Naklem 5 let robije

Ljubljana, 11. decembra.

Neka gostilna v Naklem pri Kranju je bila nedolgo, 20. eovembra t. l., zvečer prizorišče strašnega krvavega dejanja. V to gostilno sta prišla samski zidar, 31 letni Vinko Lahovec in njegov znanec čevljar Slavko Meštrovič, 33 letni družinski oče, oba stanujoča v Strahinju. Slavko je bil kot čevljar zaposlen pri nekem čevljarstvu podjetju v Ljubljani, hodil pa je ob sobotah domov. Že podnevi sta popivala in baje zavžila velike količine najrazličnejših alkoholnih pijač. V nakelski gostilni sta se pogovarjala o draginji in je Slavko omenil, da so postali čevlji zelo dragi in bo svoji ženi napravil čevlje, vredne do 500 dinarjev. To pripombo je slišal Lojze Golob, ki je sedel pri sosedni mizi z domačimi fanti. Vpadel je v pogovor in pikro pristavil: »Za tvojo ženo so dobre coklje.« Te izzivalne besede so razburile Lahovca, začel se je prepri. Lahovec je Goloba najprej udaril, ga nato začel lasati in daviti za vrat. Nato je odnehal in skočil za tovarišem Slavkom zahtevajoč: »Daj mi nož!« Slavko mu je izročil čevljarški nož. S tem je napadel Goloba in ga strašno obdelal. Prezrjal mu je glavno odvodno žilo tako, da se je Golob zgrudil na tla in po nekaj minutah izkrevavel. Slavko Meštrovič je v tem boju podpihaval tovariša. Zlostna smrt Lojzeta Goloba je napravila povsod v okolici Kranja globok vtis.

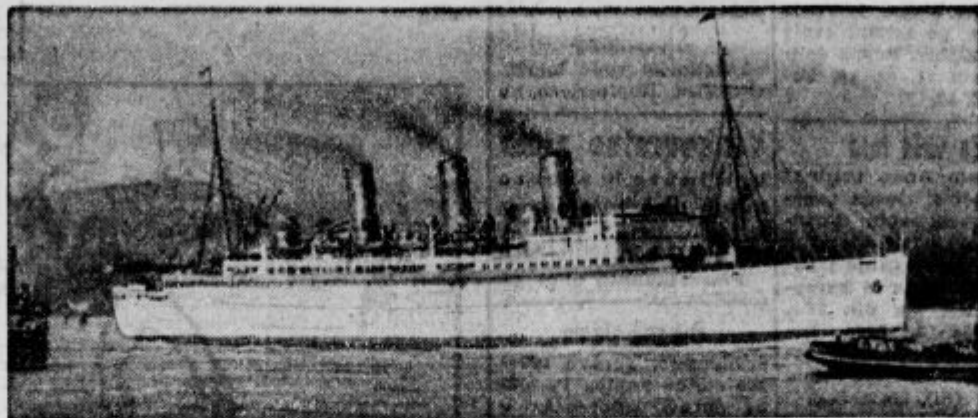
Državni tožilec dr. Hinko Lučnovnik je danes obtožil Vinka Lahovca zločina uboja, Slavka Meštroviča pa zločina podpihovanja k zločinu in dejanske pomoči, ko je dal prvemu v roke nož. Mali kazenski senat, ki mu je predsedoval a. o. s. Ivan Brelji, je danes o tem uboju razpravljal nad 3 ure. Obtoženca sta v bistvu priznavala očitana jima kaznivaa dejanja. Zagovarjala sta se na popolno pijanost. Posebno prvi je omenjal, da se ni nič zavedel, kaj počenja z nožem. Zasllišanih je bilo do 10 prič, ki niso mogle potrditi, da bi bila obtoženca do nezvesti alkoholizirana. Mali kazenski senat je za nož izrekel primerno strogo kazen. Zaradi uboja je bil Vinko Lahovec obsojen na 5 let robije, Slavko Meštrovič pa zaradi pomoči k zločinu in podpihovanja na 1 leto robije. Sodba je med drugim naglasila, da je sodišče po izvedenih dokazih prišlo do prepričanja, da nista bila obtoženca v takem stanju, da se ne bi bila zavedala dejanja in da bi bila zato manj kazensko odgovorna. Uboje, pri katerih se rabi nož, je treba najstrožje kaznovati.

Državni tožilec je prijavil priziv zaradi prenizke kazni, branilec prvega obtoženca pa priziv zaradi previsoke kazni.

radijskih poročil. Poročevalci so prav tako kot drugi pravi vojaki v sivih suknjah, ki so dan in noč, v miru in bojih stalno v zvezi z ostalim vojaštvom, pa naj bo v stiski ali sili, veselju ali trpljenju, v dolgih pohodih in pomanjkanju, v prvi vrsti tik ob sovražniku ali v rezervi. — V zgodnji jutranji zori morajo na pot s tankovskimi in drugimi oklopnimi divizijami; bili so v napadalnih četah na Visli, na Sommi in Aisni, prvi so vdrl v Maginotovo črto, tudi v Narviku niso manjkali.

Kdor je moral kdaj v takih okoliščinah prijeti za pero, ta bo razumel, kaj se pravi biti vojni poročevalec na večer napornega dela, ko si utrujen, lačen, žejen, od nog do glave zaprašen, pa se moraš vnesti k pisalnemu stroju in pisati pogumne članke na hitro in v največji duševni napetosti. Kako hladnokrvno mora biti fotograf ali tisti, ki snema dogodke na film prav blizu čuječega nasprotnika ali sredi najhujšega bojnega ognja.

Toda kaj bi pomenili napeti opisi borb, posrečenih presenečenj, zmagovitih bitk, kaj najljepši fotografski posnetki, če ne bi prišli hitro in sveži tja, kamor so namenjeni. Tudi za to je poskrbljeno. Za to skrbje posebni poročevalski pododdelki, ki postavljajo sredi največjih nevarnosti žične ali brezžične zveze z več sto kilometrov oddaljenim zaledjem.

Kanadski potniški parnik »Empress of Russia«, o katerem trde Nemci, da so ga Angleži spremenili v pomožno križarko.

CELJE

e Važno delo v okviru regulacije Dravinje. Kr. banska uprava je v okviru regulacije Dravinje pred nedavnim pričela zidati v Bckorini nad Zrečami nekoliko pod Vidmarjem lesnim skladiščem škarko. Tukaj je soteska najožja ter potok izpodjeda cestišče, da je postalo že nevarno. Struga bo obenem dvignjena v obliki dvojnega vodopada. Ko bo to izvršeno, se bo odhod navzgor regulacija nadaljevala. Delo ne bo popolno, če ne popravijo ceste same, ki povzroča velikemu prometu radi izdolbenosti največje težave.

e Olepševalno in tujskoprometno društvo bo v sredo 18. decembra proslavilo v dvorani hotela Evrope 70 letnico svojega obstoja. Ob tej priliki bo tudi redni občni zbor.

e t Anton Lavrine. V Lastnem domu št. 7 v Celju je umrl 62 letni tovarniški mojster Anton Lavrine. Pogreb bo iz hiše žalosti v petek ob 3 popoldne na okoliško pokopališče. Naj v miru počiva! Svojem naše iskreno sožalje!

e Predstojništvo mestne policije v Celju opozarja vse hišne lastnike, da v smislu § 75 mestnega cestnega reda sproti odstranjujejo zapadli sneg s pločnikov, ker ne bo vzelo na znanje nikakih opravičevanj in ugovorov, pač pa bo prekrške strogo kaznovalo. Zlasti opozarja lastnike hč in zemljišč, da bodo pločniki očiščeni do 7 zjutraj. V primeru poledice morajo biti pločniki posuti.

e »Cene in njihova vloga v modernem življenju« bo tema predavanja, ki ga bo imel v ponedeljek, 16. t. dec. ob 8 zvečer v risalnici mešč. šole univ. prof. g. dr. Andrej Gosar.

e V Pečovniku pri Celju je umrl 74 letni posestnik Vrečar Martin; v celjski bolnišnici pa sta preminula 55 letna Mastnak Uršula in 70 letni Hladin Gašper.

e Predavanje SPD: »Z. Jadranske obale na vrhove Durmitora« bo drevi ob 8 v risalnici meščanske šole v Celju. Predaval bo prof. Viktor Petkovšek iz Maribora.

e Epilog k krivoprišežniškemu procesu iz šmarskega okraja l. 1937. Senat okrožnega sodišča v Celju je razpravljal o krivoprišežniški zadevi iz znanega Bodreža v šmarskem okraju. Pred sodiščem so se zagovarjali radi krivega pričevanja 40 letni Zidar Frnac, 37 letni Cerovšek Mihael, 54 letni Kovač Anton in 50 letni Zidar Karel. Pri okrajnem sodišču v Smarju je tekla leta 1932. pravda Mastnaka Jožeta proti Zidaru Karlu in Emi radi neobstoja služnostne pravice voženj. Pravdo je izgubil tožitelj Mastnak Jožef, ker so po krivem prisegli Zidar, Cerovšek in Kovač. H krivemu pričevanju jih je nasnoval Zidar Karel. Po 8 letih je Kovač Anton priznal, da je krivo prisegel in tako izdal oba Zidarja in Cerovška. Kovač je bil že l. 1937. v znanem procesu obsojen na 3 leta robije, Cerovšek pa na leto in dva meseca strogega zapor. Komaj sta prišla iz zapo-

Izdajanje posebnega časopisa na fronti

Važna in težka naloga propagandnih čet je izdajanje posebnih listov za vojake na fronti. Poleg majhnega radijskega aparata, katerega pa smejo imeti le najvišji štabi, je časopis edino sredstvo, iz katerega vojaki vsaj nekaj zvedo, kaj se dogaja po drugih bojiščih, kaj je novega na svetu. Kdor tega ni sam doživel ne more prav doumeti, kako težko pričakujejo oficirji in vojaki skromne, nalašč za vojake pisane lističe!

Pa tudi takrat, kadar ni bojev, imajo propagandni bataljoni polne roke dela. Takrat pripovedujejo in opisujejo tiste dogodke, ki jih med boji zaradi prevelike naglice niso mogli opisati. Sedaj pridejo na vrsto podrobni opisi večjih bitk, letalski napadi, razmere v zasedenih krajih, junaštva posameznih oddelkov in vojakov, gradnja novih cest in mostov in sploh vse iz življenja vojakov, kar zanima druge, ki so ostali doma. V tem času morajo skrbeti tudi za to, da se vojaki malo raztresejo in razvedrijo. V ta namen služijo gledališke in filmske predstave, preskrba s knjigami, časopisi, igrami, godbenimi instrumenti.

Takšne so naloge novih propagandnih čet, ki doslej niso bile v navadi, ki pa imajo veliko nalogo, da ljudstvo in vojaštvo vedno informirajo tako, da ne postane malodušno, da mu po potrebi nudijo tudi duševno razvedrilo in ga drže v stalni napetosti in pospešujejo bojevitiga duha pri vojaštvu.

Na kolodvorih v zasedeni Franciji so povsod nemški napisi za nemško vojaštvo.

stoja v vsakem celjskem pevskem zboru vsaj tako temeljita pevška šola kot pri oktetu. Rad vam verjamem, da je oktet tekom 3 in pol letnega obdobja predelal mnogo materiala, a po javnem izvajanju sodeč, menim, da površno in slabo. Tudi Celjski Zvon si je nabavil za časa našega pevo-vodstva, g. Cerer na kg not, kako je bilo v tem oziru pri »Olkji«, ne vem! Da ste dali te pesmi namenoma na program, vam verjamem — Bog obvari, da bi dajali pevovodje pesmi slučajno na program — kakor tudi, da posnemate v programu APZ. Spomniti vas pa moram, da je APZ domala vsak svoj program dovršeno izvajal tudi v Celju! Teh pesmi res zamenjate pričakujete od celjskih pevskih zborov, ker jih pač ne študirajo. Prepričan sem pa, da bi se našel v Celju pevski zbor, ki bi vse pesmi našega zadnjega koncerta nastudiral v 3 do 4 mesecih in da bi pokazal pri izvajanju točnejše obvladane in predvsem čistejšje intonacije, kot ste jo vi, kajti to dvoje je poglavitna zahteva vsake glasbene reprodukcije. Da imenujete pevce v pevskih zborih — četudi ne vseh — pevske reveže, je žalitev ljudi, ki žrtvujejo svoj prosti čas za napredek naše pevске umetnosti in kulture sploh. Preglejte sporeda n. pr. Celjskega Zvona — pod vodstvom pevovodij Močana, Zafosnika, Knapa — ali CPD ter se informirajte o izvajanju teh sporedov! Taki uspehi se ne dosegaajo s pevskimimi rezeži! Res je, da niso vsi pevci v vsakem zboru enako dobri; zato pa je dolžnost boljših pevcev, da s svojim izvedenjem pomagajo dvigniti raven vsega zbora. Požrtvovalnosti je treba! Ne mislite pa, da si le boljši pevci žele manjših kombinacij; to je stara bolezen tudi slabših pevcev. Kam bi pa prišli, če bi vsaka skupnica boljših pevcev hotela imeti svoj oktet ali kvartet? Vsi pevski zbori bi razpadli in večina naših pesmi bi ostala neizvajana, kajti za male ensembles je le bore malo pesmi! Če pa že imamo kakšen oktet ali kvartet, mora biti res izvrsten, če hoče nastopati kot koncertno teloj! Za takšen oktet, kot je vaš, pa najdemo že še eno ali morda dve garnituri med »celjskimi« pevskimi reveži«. Trditve, da oktetovo delo nikoli ni ovrnilo drugih pevskih zborov, ne drži popolnoma! Celjski Zvon n. pr. pod vašim vodstvom, g. Cerer, ni bil na isti višini kot pod drugimi pevovodji! Ker vam zmožnosti menda ne manjka, je pač bilo delo pri oktetu temu vzrok! Moja kritika vašega koncerta je bila poštena. Ker ste po nepotrebnem odgovorili nanjo, zaključujem ta svoj odgovor z vašimi besedami — namreč, da bi bilo pravilno, če bi res hoteli peti le »samo zase«, ne pa, da hočete nastopati kot koncertno združenje! — Običajno se kritike ne podpisujejo s polnim imenom, tako sem storil tudi jaz. Naprosil pa sem g. urednika, da vam pove moje ime, če želite!

Iz Julijske Krajine

Novi fašistovski tajniki. V Štandrežu pri Gorici je imenovan za fašistovskega tajnika fašist Di Paolo Mihael, v Mirnu pri Gorici pa fašist Scalettari Rafael, ki je dozda kot komisar vodil mirenški fašijo.

Znan lovec se je ponesrečil. V bovških gorah se je na lovu na gamse ponesrečil lovec Jože Domenik. Pokojni je imel v Bavšici majhno posestvo, poleg tega je bil delal kot rudar v Rablju. Zadnji petek je prišel domov, ker imajo v Rablju v soboto delopust. Zgodaj zjutraj v soboto je šel z več tovariši na gamse. Na stezi, ki jo je mnogokrat prehodil, se mu je pod korakom odkrušil kos skale in je strmo-glavil v globino, kjer je mrtev obležal. Bil je znan lovec in najboljši plezalec po vrtoglavih pečinah. Imel je 41 let. Poštenemu možu, ki zapušča obupano družino, naj sveti večna luč!

Šentvitsko-gorska planota. Letošnje leto nam ni prineslo posebno dobre letine: imeli smo preveč moče. Zaradi premrzle pomladi in poznejšega deževja smo imeli slabo košnjo. Olava in delotna sta potem zamašili pomanjkanje, ki nam se je obetalo. Za živino je sedaj zadosti krme. Pšenica je bila dobra, popolnoma pa je odpovedala ajda. Drugi pridelki: krompir, koruza, fižol se niso povsod na planoti enako obnesli. Krompirja je bilo še dosti, pa mnogokje gnije; ravno tako tudi koruza marsikje ni dobro dozorela; fižola pa imajo večinoma povsod obilo. Skorej nič pa letos ni obrodilo sadje. V celoti tedaj srednja letina. Na šebrelski strani, kjer imajo bolj močno zemljo, je deževje rodilo še hujše posledice. Glasovi, ki prihajajo od tam, pravijo, da Šebrelci že dolgo ne pomnijo tako slabe letine, kakor je bila letošnja.

So. Križ pri Ajdovščini. Dobili smo novega župana v osebi fašista Stefana Petrisa. Upamo, da bo dobro upravljal in vodil našo občino. Prepogosto menjavanje podestavov in občinskih komisarjev se nam za dobrobit občine ne zdi prav primerno.

Visok gost v Gorici. Za krajšo dobo bivanja se je v Gorici nastanil član vladarske hiše princ Evgen Savojski, vojvoda ankonski. Gorško prebivalstvo je visokega gosta z veseljem sprejelo. Prve dni njegovega bivanja so se mu poklonili predstavniki raznih civilnih in vojaških oblastev in uradov, med njimi prefekt, župan, predsednik deželne uprave, in mu izrazili svojo vdanost.

Oddaja sena v skupna skladišča. Letos je bila v naši deželi uvedena oddaja odvišnega sena v skupna skladišča, kakor je bila že prej izpeljana oddaja nekaterih drugih pridelkov, n. pr. žita. Kmet je moral na jesen prijaviti količino krme, katero je imel namen priložiti. Pozneje je dobil obvestilo, naj svoje seno pripelje v skupno zalogo, ki je bila ustanovljena v kakem večjem kraju dežele: v Gorici, v Ajdov-

Budov zob je izginil

Na otoku Cejlonu je nastalo velikansko razburjenje: iz najlepšega in največjašnjega templja Dalada Maligava v skrivnostnem gozdu pri mestu Kandy je izginil slavni Budov zob, ki so ga tam stoletja dolgo z največjo skrbnostjo hranili. Novica o tem se je bliskovito razširila po vsej Indiji in milijoni vernikov smatrajo to za znak, da se bližajo hudi časi. Po starem ustnem sporočilu je Buda sam izročil ta zob kralju na Cejlonu. S posebnim spoštovanjem so ga dolgo časa hranili domači knezi. V strahu, da ga ne izgube, so ga nosili v kodrih na glavi. Toda kljub temu zoba nekega dne ni bilo več in vsa poizvedovanja za njim so bila brez uspeha. Enajst sto let pozneje so ga vendarle našli v Goi na zahodni indijski obali. Goa je bila takrat portugalska kolonija. Portugalski zoba niso hoteli izročiti, čeprav jim je birmanski knez ponudil zanj vse svoje zaklade in bogastvo. Ker so bili Portugalski še naprej trdosrčni, tako pravi ustno izročilo naprej, je Buda sam posegel vmes. Dvignil se je s svojega prestola in zamenjal svoj zob z navadnim živalskim zobom. Pravi zob je prišel nazaj na Cejlon, kjer so mu postavili prekrasen tempelj. Ko je sedaj ta zob znova izginil, so Indijci zelo obupani, ke rso prepričani, da je to skrivnostni znak za veliko trpljenje vseh vrst, ki jih bo zadelo.

Na čudovit način rešen policaj

Lizbonski listi obširno pišejo o čudoviti rešitvi nekega policaja. Policaj je opozoril na ulici dva pijanca, na mirujeta. Pijanca ga nista poslušala, pač pa sta ga napadla. V pretepu z njima je bil policaj ranjen. Pijanec ga je obstrlel z revolverjem. Krogla je prečrila plašč, nato pa je zadela ob škaflijo za tobak, ki jo je imel policaj v žepu. Na tej škafliji se je krogla odbila in padla v hlače. Policaj je imel samo malce osmo-teno kožo, življenje pa je le odnesel iz pretepa.

Bombe, ki bodo čez nekaj časa sipale smrt in razdejanie.

HALO BENCIN

avtomobilisti!

je drag in trajna skrb, zato si pustite predelati Vaš tovorni ali osebni avto ali stabilni motor za pogon z ogljem. — Napravi Vam najbolje Specialna delavnica za plinske generatorje, Ljubljana, Tyrševa cesta 13.

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; žensitovanijski oglaš 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglaš 15 din. — Mali oglaš se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka petlitna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znakmo.

Osebam, ki že dan mnogo delajo in katerih živci ne prenesejo kave ali ruskega čaja, se priporoča le zdravilni čaji, naš pravi aromatični »Emona« čaj. Z dodatkom limone, rumu, žganja ali mleka si pripravite odlično in krepilno pijačo. Toda samo pravi »Emona« čaji v originalnih paketih lekarne Mr. Bahovec v Ljubljani. Dobi se povsod.

Službe iščejo

Gospodična
išče mesto v trgovini z mes., blagom, bifeju ali kot blaginčarka. — Je voljna pomagati v gospodinjstvu. Nastop 15. dec. ali 1. januarja. Ponudbe v upravo »Slov.« v Mariboru pod »Postena 1361«.

Službodobne

Služkinjo
za gospodinjstvo in slivanje, sprejemem. — Rimska cesta 23-II. gospa Burgar

Krajevne agente
za širjenje patentirane naprave »Termas«, ki drži toploto in prihrani 50% na gorivu, sprejemem. — Podrobnosti se dobe pri »Balkanmetal«, tovarna pločevinastih in kovinskih izdelkov, Subotica.

Prodamo

Cvetje in jajca
vedno v zalogi pri Baloh. Kolodvorska št. 18, dvorišče, telefon 39-66.

Jabolka
obrana, zimska, mošanci (gambovec), bobovec, tafelin ter razne druge trpežne dobre zimске vrste od 4 din naprej, razpošilja Henrik Cehner, trg., Libelče, Koroško.

Denar

Do 100.000 din
posodim na prvo mesto vknjižbe. Dopolni v upr. »Slov.« v Ljubljani pod »Zasebnik« št. 19066.

Seriozna industrija
v Srbiji sprejme posojilo ali soudeležbo do 300.000 din. — Upoštevamo samo resne ponudbe, ki jih je poslali na: Prvi statistični zavod v Beogradu, Dečanska 29, pod značko »MIKRA«.

Išče se

v severnem delu Dravske banovine in sicer v okolici Maribora. Ljutomera, Ptuja ali Čakovca ležeče poljedelsko posestvo v vrednosti Din 500.000 — plačljivo takoj pri sklepu kupne pogodbe.

Tozadavne ponudbe poslati na naslov: **MARIJA SMOLA**, Planina pri Rakeku.

Takoj sprejememo prvovrstnega strokovnjaka

srednjih let, z dolgoletno prakso, marljivega in sposobnega za poslovanje tovarne suhomesnatih izdelkov. — Če bo odgovarjal vsem pogojem, bo zelo dobro zaslužil. — Ponudbe s točnim življenjepisom na »Propaganda« a. d., Beograd, pošt. pret. br. 409 pod značko »Prvoklasan 1385«.

Dobi se v vseh boljših papirnicah in knjigarnah.

Razno

Trajno ondulira
in barva lase »Polane«, Kopitarjeva ulica.

Avtoprevoznitvo!
Sestive, prevoz raznovrstnega blaga, izvršuje hitro in po solidni ceni: Franc Kušar, Rožna dolina, Cesta II. št. 39, Telefon 22-89.

Za vaše lase
Preparate Anna Csillag! Ze 64 let sijajnega uspeha po vsem svetu. Garniture za odstranjevanje prhljaja, sprečevanje izpadanja in za novo okrepitveno rast las din 85.-, 125.-, 200.- in 300.-. Pošilja Jugoslovansko zastopstvo Laboratorium Aurora (Sl), Novi Sad.

Kupimo

VSakovrstno
ZLATO
SREBRNO - PLATINO
BRILJANTE
SMARAGDE - SAFIRJE - RUBINE
BISERE I.T.D. STARIŠKE
NAKITE TER UMETNINE
PO NAJVIŠJIH CENAH
STARA TVRDKA
JOS. EBERLE
LJUBLJANA, TYRŠEVA 2
HOTEL SLOH

Stekleničke
od kolinske vode kupim. »Polane«, Kopitarjeva ul.

Vsakovrstno zlato
briljante in srebro
kupi po najvišjih cenah

A. Božič, Ljubljana
Franciškaška ulica 3.

Ovseno slamo
prvovrstno, zdravo 100—200 stotov kupim. Ponudbe upravi »Slovenca« v Celju pod »Slama« 18740.

Vsakovrstno

zlato kupuje
po najvišjih cenah
CERNE, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 3

Bukove hlode
od 35 cm prečnika naprej in 2,50 m dolžine naprej, brez grč, kupuje Anton Birgmayr, Maribor, Aleksandrova 147 a.

[Pohišstvo]
Priložnostni nakup!

Novo pohišstvo, soba za gospoda, kauč, pisalna miza, omara, navadna miza itd., zelo poceni naprodaj. Generator delavnica, Tyrševa cesta 13 (Figovec, dvorišče levo).

[Auto-motor]

Tri tovrne avtomobile
2, 3 in 5 tonski, predelan na pogon z ogljem, v odličnem stanju, zelo ugodno naprodaj. — Generator delavnica, Ljubljana, Tyrševa 13.

[Glasba]

Novo harmoniko
klavirsko, znamke Bauer, 34 tipk, 70 basov, prodam. Tovarniška ulica 16-I, Moste.

Kupujte pri naših inserentih!

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(189) Komornik je ves divji od jeze. Mihca vtakne v neko mrežo in zaklene v omaro, zraven pa strahovito gode. Tako je Mihce zopet lahko premišljeval o svoji smoli in kako bi se mu posrečilo uiti.

(190) Med tem je prišel kralj na to, da je Mihce izginil. Knez ni vedel, kaj naj bi sedaj storil. Vsa palača je bila pokoncu, vse je iskalo in iskalo.

Zahtevajte povsod „SLOVENCA“

Posrestva

»REALITETA«
zavod za nakup in prodajo nepremičnin je samo v Ljubljani, Prešernova ulica 64, I. nadst. Telefon 44-20

Gostilno

dobro vpeljano, na prometnem kraju, z vsemi pritliklinami, kupim. Naslov v upravl. »Slovenca« pod št. 19063.

Sončna parcela

v centru mesta, ugodno naprodaj. Pismene ponudbe v upravo »Slovenca« v Mariboru pod »Priložnost 1361«.

Stanovanja

ISČEJO:

V sredini mesta išče enosobno, majhno stanovanje starejša gospa samo zase. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 19086.

Dvosobno stanovanje

čisto, iščem za takoj. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Državni uradnik« št. 19065.

+
Potrtega srca javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da nas je naš dobri soprog, oče, brat, gosp. **ANTON LAVRINC** tovarniški mojster
danes, dne 10. decembra 1940, ob pol 5 popoldne, po kratki, a mučni bolezni, v 62. letu starosti, za vedno zapustil.
Pogreb blagega pokojnika bo v petek, dne 13. decembra 1940 ob 3 popoldne iz hiše žalosti, Celje, Lastni dom št. 7, na okoliško pokopališče. — Sv. maša zadušnica bo v soboto, dne 14. decembra ob 7 zjutraj v župni cerkvi v Celju.
Blagega pokojnika priporočamo v prijazen spomin.
Celje, dne 10. decembra 1940.
Ana Lavrine, soproga; Anton, Albin, Antonija, Pepi, Matilda, Agica, otroci — in ostalo sorodstvo.

+
Za dušo pokojnega
dr. Janeza Plečnika
bo opravljena sv. maša v soboto
14. dec. ob 8. uri pri sv. Petru.

Alphonse Daudet:

Jakec

Prevedel Fišer Frane

Šla sta jih torej z Ido včasih obiskat. V tesnem predmestnem stanovanju je našel školjke, gobe, morske konjičke, svete podobe iz nekdanje Zenaidine sobe in debelo okovano omaro kot v Indreju. Rag je bil med temi dobrimi, preprostimi ljudmi, vendar pa je opazil, da se njegova mati dolgočasno ob Zenaidi, ki je bila zanjo predelavna, preresna, in naj jo je peljala kamorkoli, vedno je bila enako žalostna, vse ji je bilo zaprto in to je izrazila s temi besedami:

»Je pač delavsko!«

Hiša v ulici des Panovaux, veža, sobe, v kateri je stanovala s svojim sinom, kruh, ki ga je jedla, vse je zanjo imelo poseben vonj, poseben okus, tisti neprijeten, umazan duh siromskega predmestja, zgnetenih množic, tovarniškega dima in celavskega potu — »Je pač delavsko!« Če je odprla okno, je zavel ta duh z dvorišča, če je odšla z doma, ga občutila v nezdravem uličnem zraku, — ne samo iz ljudi, ki jih je srečavala, celo iz njenega Jakeca je, kadar se je v pomašeni obleki vrnil iz tovarne, udarjal tisti zoprni vonj, ki jo je tako duktako moril...

VIII.

Kateri od obeh?

Nekega večera je Jakec našel svojo mater nenavadno živahno. Oči so ji žarele, lica gorela in nič več ni bila tako čudna upadla, da se je Jakec že bal.

»D'Argenton mi je pisal,« mu je brž povedala. »Da, dragi moj, ta gospod si je upal me-

ni pisati... Štiri mesece me je pustil brez vsega, brez besede in sedaj je seveda postal nepotrpežljiv, ko je videl, da se ne ganem. V pismu mi sporoča, da se vrača v Pariz, da je bil na kratkem popotovanju in da mi je ves na uslugo, če bi ga rabil.«

»Mislim, da ga ne boš, kajne?« je razburjen vprašal Jakec in opozoval svojo mater. »Jaz da bi ga potrebovala?... Saj vidiš, kako lahko živim brez njega... Najbrž je njemu oolčas po meni... Clovek, ki s svojimi rokami ne zna drugega, ko držati pero... No, da! Je pač pravi umetnik!«

»Ali mu boš odgovorila?«
»Odgovorila?... Podležu, ki se me je predrznil udariti... Ah! Me še ne poznaš! — Preveč sem ponosna, hvala Bogu! Pisma niti nisem do konca prečitala. Ne vem, nekam proč sem ga vrgla, raztrgala na tisoč koscev. Na gradu, v razkošju vzgojena ženska, kakršna sem bila jaz, si ne bo dopustila takih nesramnosti... No, kar je, je! Samo radovedna sem, kakšno je njegovo stanovanje, ko mene ni več tam, da bi držala v rocu... To je razmetano... Ko bi vsaj... Oh! Ne, ne! Saj ni mogoče... ne daj se vsak dan norica, kakršna sem bila jaz... Sicer je pa dovolj razvidno, kako se je dolgočasil, ker je moral oditi za dva meseca... V... kako se imenuje tisti kraj?«

Mirno je potegnila iz žepa pismo, o katerem je pravkar dejala, da je zavrgla, raztrgala in začela iskati ime dotičnega kraja... »Ah, da!... V kopalnice ne Royat je odšel... Taka neumnost, slatinske vode so zanj vendar najslabše... Končno naj dela, kar hoče! Me nič ne briga!«

Jakec je mesto nje zardel ob tej laži, tola dejal ni ničesar. Ves večer je čutil, da okrog mize hodi nemirna ženska, ki jo gloda neka misel. Postala je pogumna in delavna kot prve

dni —, pospravljala in čistila je sobo a med delom, meo stopicanjem je mrmrala sama s seboj, zmajevala z glavo in vzklikala, kot bi bila zelo huda na nekoga. Nato je stopila k Jakecu, se naslonila na stol, ga objela in mirila:

»Kako si podjeten, dragec! Kako pridno se učiš!«

Prav nasprotno je bilo res: ni mu slo učenje, ker ga je tako skrbelo, kaj se dogaja v materinem srcu.

»Ali objema res mene?« se je vprašal.

V teh slutnjah je potrdila malenkost, ki je pokazala, kako globoko in neizbežno se je preteklost vsidrala v dušo uboge ženske. Neprestano je polglasno pela najljubšo d'Argentonovo popevko, neki »ples listja«, ki jo je pesnik »na mile vižec« tolkel po klavirju:

Plešite, plešite kot ponoreli
ubogi listi, plešite, plešite!

Napev je bil žalosten in dolgočasen. Melodija in besede sta Jakeca spominjali na njuno žalost in sramoto. Oh! Ko bi si upal, kakšne grenke besede bi povedal tej brezvestnici! Kako rad bi z zaničevanjem vrgel med smeti vse ovence šopke v sobi, vse mrtvo in suho listje, ki bi še vedno toliko ponorelo, da bi zmešalo njeno ubogo prazno glavo. In vendar je njegova mati! Ljubil jo je, po sili jo je hotel spoštovati in jo s tem tudi naučiti spoštovanja do samega sebe. Dejal ji torej ni ničesar. Že ob prvem občutku nevarnosti sta mu planila v srce nemir in ljubosumnost kot bitju, ki čuti, da bo izdano. Pazil je, kakšen obraz ima, kadar je odhajal in motril njen nasmeh, ki ga je sprejel ob prihodu. Bila je njegova mati in je zato nazorovati ni mogel. Nikomur ni mogel zaupati slutenj, ki so ga težile. Sicer je pa lida, odkar je prejela d'Argentonovo pismo, z

vso vmeno skrbela za gospodinjstvo. Jakec je kljub temu bil nezaupljiv. Dobro je vedel, kako se godi varanim možem: zaslepijo jih s tišo malenkostmi, z najnežnejšo pozornostjo, ki ni drugega kot izraz notranjega kesanja in po kateri si lahko sami povedo dan svoje nesreče. Ko se je nekega dne vračal iz tovarne, se mu je zdelo, da je videl Hirscha in Labasina, ki sta pod roko zavila okrog ogle ulice des Panovaux. Kaj neki sta imela opraviti v tem delu mesta, tako daleč od Revije in Avguštnskega nabrežja?

»Ali naš je kdo obiskal?...« je vprašal oskrbnika. In po izrazu, s katerim mu je ta odgovoril, je čutil, da ga varajo, da so zaroto skovali proti njemu.

Ko se je naslednjo nedeljo vrnil iz Etioilles, je našel svojo mater tako zatopljeno v čitanje, da ga niti slišala ni, ko je vstopil. Vendar pa na to ne bi postal tako pozoren, ker je poznal lido strast no romanov, če ne bi lida tako naglo skrla knjižice, ki jo je imela odprto na kolenih.

»Tako si me prestrašila!...« je dejal istočasno in se kazala silno razburjeno, da bi s tem odvrnila Jakecovo pazljivost.

»Kaj si čitala?«

»Oh! Nič... neumnosti... Kako gre najinim prijateljem, doktorju, Ceciliji? Ali si jo poljubil tudi mesto mene? Tako ljubka je in tako dobra!«

Toda medtem, ko je govorila, ji je skozi prozorno in nežno kožo rdečica udarila na čelo. Je pač značilnost otroških značajev, da se hitro zlažejo, aa so pa obenem tudi silno nerodni. Toda pred pogledom, ki je ni zapustil, je bila vedno bolj v zadregi in se končno razburjena dvignila:

»Hočeš vedeti, kaj sem čitala?... No, poglej...«